

Vlad BABENCO*

Explorarea intereselor politice ale persoanelor LGBT+ din România prin interviuri orale semistructurate

Cercetarea de față are ca scop evidențierea intereselor politice ale persoanelor LGBT+ din România, împreună cu experiențe relevante de viață ale acestora.

Cercetarea este realizată pe baza unui eșantion de 22 de persoane lesbiene, gay, bisexuale și transgender care, la momentul colectării datelor, trăiau în România. Obiectiv central al studiului, interesele politice pot fi definite ca atitudini care includ nevoi, dorințe, preferințe, revendicări, sentimente și convingeri¹ (Connolly, 1972, Jónasdóttir, 1988, Pitkin, 1967) ale unei persoane și care determină o atenție selectivă către aspecte considerate semnificative de aceasta. Interesele politice sunt dinamice și pot fi multiple (Pitkin, 1967). Am construit această definiție de lucru pe baza cercetării „A Theoretical Framework For Researching Queer Political Interests” (Babenco, 2021)². Subiectul investigat este rar sau deloc abordat în cercetarea academică românească.

Studiul a vizat construirea unui index de interese politice LGBT+, a unui clasament al acestora, și obținerea de informații despre cunoașterea de către persoanele LGBT+ a societății civile pro-LGBT+ și interacțiunea acestora cu ea.

1. Aspecte metodologice

Am realizat interviuri doar cu persoane LGBT+ care trăiesc în România în cea mai mare parte a timpului. M-am limitat la a discuta cu persoane lesbiene (nouă persoane), gay (cinci persoane), bisexuale (două persoane) și transgender (șase persoane)³.

* Vlad Babenco, Doctorand, Școala Națională de Studii Politice și Administrative
Email: bbncvlad@gmail.com
Manuscris primit la 20 iunie 2023

- 1 Connolly, W. E. (1972), „On “Interests” in Politics”, *Politics & Society*, 2(4), pp. 459–477; Jónasdóttir, A. (1988), „On the concept of interest, women’s interests, and the limitations of interest theory”, în K. B. Jones și A. G. Jónasdóttir (ed.), *The Political interests of gender : developing theory and research with a feminist face*, Sage Publications, Londra; Pitkin, H. F. (1967), „The concept of representation”, University of California Press, Berkeley.
- 2 Babenco, V. (2021), „A Theoretical Framework For Researching Queer Political Interests”, *The Romanian Journal of Society and Politics*, 15(1), pp. 23-45.
- 3 Am realizat interviuri doar cu persoane LGBT+ care trăiesc în România în cea mai mare parte a timpului. Deși recunosc existența mai multor orientări sexuale și identități de gen decât cele asupra cărora m-am oprit în cercetare, pentru a asigura fezabilitatea acestui studiu (versus resurse de timp și financiare) m-am limitat la a discuta doar cu persoane lesbiene, gay, bisexuale și transgender. Experiențele de viață și opiniile politice ale tuturor persoanelor queer sunt importante pentru o mai bună înțelegere a societății românești și consider că trebuie studiate cât mai mult. Pentru a nu induce impresia că acest studiu a atins toate categoriile de persoane LGBTQIA+ folosesc acronimul scurt LGBT+.

Nu am colectat informații despre orientarea politică a respondenților, nici despre intenția de vot sau partidele/politicienii pe care aceste persoane le susțin sau de care sunt interesate. Informațiile au fost obținute pe baza unei cercetări calitative de tip anchetă sociologică, folosind interviuri orale semi-structurate, cu întrebări deschise ca mod principal de colectare a datelor. Colectarea datelor a fost realizată prin înregistrări audio ale întâlnirilor față-în-față cu persoanele intervievate.

Eșantionul a cuprins 22 de respondenți cu vârste cuprinse între 21 și 54 de ani. Din totalul de 22 de respondenți patru (4) s-au identificat ca bărbați, unul (1) ca bărbat cis, doi (2) ca bărbat trans, cinci (5) ca femeie, patru (4) ca femeie cis, trei (3) ca femeie trans, unul (1) ca femeie gender fluid, unul (1) ca non-binar și unul (1) ca transgender FTM (*female to male*).

Am ales să aloc mai mult spațiu în cercetare pentru identitățile femeie, femeie-cis, trans și non-binară întrucât sunt mai slab reprezentate în general în cercetarea academică. În privința eșantionului de cercetare prin interviuri orale trebuie luat în calcul faptul că respondenții sunt mai degrabă persoane cu studii superioare (15 la 7) și în general persoane cu minimum liceul absolvit. Acest lucru poate fi de natură să afecteze articularea intereselor politice ale respondenților în raport cu un eșantion mai amplu de persoane care ar fi inclus și respondenți fără studii medii.

2. Dificultăți și limite de cercetare a problematicii LGBT+ din România

În realizarea cercetării m-am confruntat cu o serie de provocări, începând cu circumscrierea unui eșantion reprezentativ pentru populația LGBT+ din România. Recensămintele naționale nu iau în calcul detalii precum orientarea sexuală sau identitatea de gen⁴ a populației, iar instituțiile publice nu prelucrează date concrete despre dimensiunile populației LGBT+. Absența acestor date face dificilă construirea unui eșantion reprezentativ național. Am urmărit ca în fiecare județ unde m-am deplasat personal pentru colectarea datelor să discut cu cel puțin o persoană din fiecare dintre categoriile lesbiană, gay, bisexuală și transgender.

Un obstacol al cercetării a fost lipsa de încredere a respondenților în mine, străin care îi chestionează despre o identitate adesea ținută ascunsă. Teama de a da detalii despre experiențele lor de viață și opiniile lor politice a limitat uneori claritatea informației sau a reprezentat piedici în a obține informații suplimentare. Ca răspuns la această barieră am căutat mereu să creez un spațiu sigur și discret la interviuri și să asigur fiecare persoană de respectarea anonimatului în cercetare⁵. Am oferit respondenților posibilitatea să aleagă locul de întâlnire.

Nu am reușit să intervievez mai multe persoane de etnie maghiară și romă din comunitatea LGBT+. Identitatea intersecțională a acestor persoane le face să fie respondenții care au revendicările poate cele mai importante de făcut în numele comunității LGBT+ din România, având în vedere discriminarea cu care se pot confrunta minoritățile

4 Alte decât femeie cis sau bărbat cis.

5 Am marcat acest aspect în formularul de consimțământ care a rămas în copie la fiecare respondent.

în general⁶.

În condițiile enumerate, investigația mea bazată de răspunsurile a 22 de persoane grupate în patru categorii distincte (lesbieni, gay, bisexual, transgender) nu poate avea o relevanță statistică; cercetarea nu are cum să identifice interesele politice ale comunității LGBT+ în general. Am optat însă pentru organizarea investigației și prezentarea rezultatelor conform metodologiei de urmat în cazul în care am fi putut crea un eșantion reprezentativ. În acest sens, demersul meu propune și testează o soluție metodologică. Chiar fără atingerea standardelor unei cercetări statistice, investigația asigură o informație prețioasă despre problematica LGBT+ din România.

3. Experiențe de viață

Am selectat 243 de citate din interviurile realizate. Prin această selecție aduc la lumină experiențe ale respondenților legate de viața lor de zi cu zi, interacțiuni cu prietenii, cu colegii de muncă, viața de familie, cea socială în general, dificultățile întâmpinate în calitate de persoană LGBT+ și situații excepționale. Citatele provin din răspunsurile la întrebările trei și patru din grila de interviu din ancheta sociologică cu persoane LGBT+. Prin aceste întrebări am încercat pe de o parte să descopăr informații despre viețile de zi cu zi ale respondenților din zona orientării sexuale și a identității de gen, iar pe de altă parte, să construiesc un cadru de încredere între interviuat și mine, cercetător. Acestea sunt singurele întrebări prin care am sondat experiențele de viață, restul grilei de interviu a fost orientată către cercetarea intereselor politice sau aspecte de profil socio-demografic.

Figura 1. Întrebările trei și patru din grila de interviu:

3. *Povestește-mi ce dificultăți ai întâmpinat sau întâmpini ca persoană cu orientare sexuală sau identitate de gen diferită.*
4. *Povestește-mi pe scurt momentul în care ți-ai dat seama că ai o orientare sexuală sau identitate de gen diferită? Cine știe despre tine?*

Pe baza acestor informații am observat șapte teme principale, cu experiențe pozitive, cât și negative de viață. Acestea sunt formate prin contragerea a 40 de subteme specifice.

Tema **EV1. Acceptarea persoanelor LGBT+ în societate** acoperă experiențele pozitive de viață ale persoanelor LGBT+ din România, cum ar fi acceptarea identității LGBT+ în familie, de către prietenii și la locul de muncă, posibilitatea de a-și asuma public această identitate și de a nu suferi, experiențe pozitive cu instituțiile statului sau în sistemul de învățământ.

Unul dintre respondenți a povestit cum a fost când a început să își facă coming out-

6 Factorii care m-au împiedicat să intru în contact cu aceste persoane au fost lipsa de conexiune în comunitățile maghiare și rome din țară, lipsa încredere într-un străin (eu, cercetătorul) a potențialilor respondenți (la un moment dat am intrat în legătura cu persoane transgender de etnie romă, dar care ulterior nu au dorit să mai participe la cercetare) și timpul limitat care nu mi-a permis să socializez suficient încât să mă conectez cu persoane maghiare și rome LGBT+.

ul față de prieteni și familie. Experiența acestuia a fost una pozitivă, mama s-a adaptat situației și în prezent îl susține în viața de zi cu zi, acceptându-i partenerul de viață. Citatul subliniază importanța participării familiei la asumarea în public a identității persoanelor LGBT+, dar și timpul de care este nevoie pentru ca părinții copiilor LGBT+ să înțeleagă noua situație:

Mi-era teamă ce o să zică mama, și mama o fost cumva foarte ok, i-a trebuit timp să proceseze dar nu a făcut scandal. Nu..., dar i-a trebuit timp să proceseze. Suntem foarte buni prieteni, că mama vine la noi în vizită, face prăjitură pentru prietenul meu, nu pentru mine, da..., și ne susține în absolut tot. Deci nu există. La ora actuală ne susține în absolut tot. (R19, bărbat, gay, 42 de ani)

Una dintre persoanele transgender intervievate a povestit despre înțelegerea de care se bucură din partea familiei și a subliniat importanța suținerii familiei pentru ea ca persoană LGBT+:

Mă înțeleg foarte bine cu părinții care mi-au acceptat soțul. Și pentru mine asta contează. (R20, femeie trans, straight, 29 de ani)

Am observat că asumarea publică a identității nu este importantă doar pentru sine în cazul persoanelor LGBT+, ci și pentru a arăta sprijin celorlalte persoane din comunitate. Această experiență are legătură cu interesul politic de a fi reprezentat public și politic pe baza propriei identități - așa cum sunt reprezentate minoritățile etnice în parlament:

Îmi place să profit de evenimentele comunității noastre pentru că în felul acesta pot să povestesc ca să-i încurajez pe ceilalți care-s mai timizi sau le e frică sau sunt mai tineri și vor să facă niște pași, dar nu știu cum, le e frică de fapt de societate, de părinți. Că de aici vine frica, că altfel n-are ce să-ți fie frică. (R12, bărbat trans, bisexual, 50 de ani)

Respondenții care au declarat că nu au întâmpinat dificultăți pe baza identității lor LGBT+ reprezintă o minoritate în eșantionul de cercetare. Redau mai jos o parte dintre aceste opinii:

Poate zic asta și dintr-un punct de... dintr-un loc de privilegiu, că știi... *middle class, white și all that* [despre sine]. Dar da, în experiența mea nu prea am fost întâmpinat de reacții violente, cel puțin nu fizic sau așa... și verbal nimic extrem de grav. (R2, persoană non-binary, lesbiană, 23 de ani)

Dar n-am avut... Eu una chiar n-am avut probleme. (R4, femeie, bisexuală, 38 de ani)

Uite eu fac parte din ăia puțini care nu simt că am avut probleme majore. (R11, bărbat, gay, 42 de ani)

Am ajuns în terapie cu probleme de anxietate, nu neapărat legate de orientarea sexuală sau poate legate indirect, dar toți au știut orientarea mea și nu am întâmpinat niciodată probleme de discriminare. (R14, femeie cis, lesbiană, 29 de ani)

Am remarcat două răspunsuri interesante despre non-discriminarea la locul de muncă. Deși pare că nu există discriminare la locurile de muncă ale celor două persoane intervievate, trebuie remarcată poziția în care se află ele - *freelancer* și proprietar de

afacere. Pe de o parte aceste răspunsuri indică experiențe pozitive pentru persoanele LGBT+ la locul de muncă, pe de altă parte, *pare probabil ca lipsa discriminării să rezulte din poziția de putere pe care o dețin persoanele în cauză*:

acum tre să recunosc că probabil sunt dintre privilegiați, în sensul că postura de freelancer uneori îți dă șansa de a alege cu cine lucrezi. Adică, dacă nu simt că în fața mea este un client sau un potențial client cu care am valori compatibile, valori generale, nu neapărat legate de comunitate, refuz politicos, sincer, să lucrez cu omul ăla. (R18, femeie, lesbiană, 54 de ani)

Eu am o firmă de marketing și de advertising so I'm my own boss, deci nu prea pot să spun că mai discriminează cineva. (R20, femeie trans, straight, 29 de ani)

Per ansamblu, deși prezența acestei teme în răspunsurile intervievaților poate fi un semn bun în legătură cu calitatea vieții persoanelor LGBT+ din România, situația rămâne minoritară comparativ cu experiențele negative de viață.

Tema EV2. Dificultăți cauzate de lipsa unui cadru legal pentru nevoi specifice persoanelor LGBT+ se referă în principal la lipsa protecției cuplurilor de același sex sau diferite de norma soț - bărbat, soție - femeie. Deși rar întâlnită între răspunsurile obținute, am inclus aici și subtema *outing*-ului la locul de muncă⁷. Protecția cuplurilor de același sex sau non-heteronormative și protecția persoanelor LGBT+ la locul de muncă constituie interese politice relevante pentru persoanele intervievate.

Unul dintre respondenți a subliniat că lipsa unei forme legale de recunoaștere a cuplurilor LGBT+ reprezintă un stres important pentru viața lui. Am regăsit această opinie la mulți dintre respondenți, într-o formă sau alta, pe parcursul interviurilor. De fiecare dată când acest subiect a venit în discuție, aceștia s-au plâns de stres, de lipsa unei protecții legale pentru cuplul sau familia lor, indiferent că erau interesați ca această legalizare să ia forma unei căsătorii, parteneriat sau uniune civilă:

Și îmi doresc să se legalizeze căsătoria sau să se recunoască parteneriatul civil în România. Pentru mine este foarte important aspectul ăsta. (R1, femeie, lesbiană, 32 de ani)

Dificultățile la ora actuală sunt doar pe parte legislativă, pentru că nu există căsătorie. Nu există absolut nimic în România. Am o relație, am relație cu prietenul meu de 12 ani de zile. Și la un moment te gândești ce avem în nume comun, pentru că lucrăm amândoi la aceeași casă, avem câini împreună, avem o grămadă de lucruri făcute împreună care de fapt în acte sunt doar pe o singură persoană și ok, ce faci în cazul? Da, pot [avea loc] accidente, se pot întâmpla... acum cu Covidul am avut un stres foarte mare pentru că *you never know*. ăsta este marele stres. (R19, bărbat, gay, 42 de ani)

Outing-ul la locul de muncă este o temă prezentă mai slab, dar discriminarea la locul de muncă a apărut de mai multe ori în discuțiile cu respondenții care au povestit episoade homofobe din partea colegilor sau a șefilor lor. Din acest motiv și având în vedere importanța siguranței la locul de muncă și în general am considerat că este o subtemă relevantă:

7 O rezolvare ar fi legiferarea interdicției angajatorului de a dezvălui identitatea LGBT+ a angajaților săi fără permisiunea lor și introducerea unor cerințe ca angajatorul să depună eforturi pentru a proteja angajații LGBT+ de această situație.

Una dintre șefele mele, alta decât cea de care vorbeam prima oară, m-a întrebat la modul foarte... poate că nu a fost foarte profi din partea ei să întrebe, dar m-a întrebat la modul foarte serios, nu a avut nicio problemă... (R6, bărbat, gay, 39 de ani)

Am un partener de business, o femeie, care ea vorbește foarte mult despre mine și le povestește cumva și le zice că sunt gay și, eu n-am o problemă cu chestia asta, dar știu că până să cunoască pe cineva de genul ăsta aveau o altă mentalitate cumva, știi? Și faptul că le povestește și află și mă cunosc, după aia li se schimbă părerea. Dar ca primă impresie nu cred că este una foarte bună. (R7, bărbat, gay, 35 de ani)

Am ales să punctez și tema **EV3. Dificultăți specifice**. Unele dintre experiențele pe care le-am inclus aici ar putea fi așezate și în cadrul altor teme precum discriminarea persoanelor LGBT+, dar acest lucru ar fi însemnat să pierd din vedere situații intersecționale⁸ cum ar fi: persoane LGBT+ care se confruntă cu probleme pe baza felului în care arată sau cu probleme similare cu femeile heterosexuale și cisgen, persoane LGBT+ care se confruntă cu discriminare pe baza etniei sau experiențe specifice ale persoanelor transgender⁹.

Respondenții au relatat evenimente în care s-au simțit neplăcut din cauza stereotipurilor de gen pe care alte persoane le proiectau asupra lor prin comentarii despre aspectul sau comportamentul lor. În acest domeniu este destul de dificil de punctat un interes politic specific, mai degrabă apare nevoia de educare a publicului larg despre identitățile de gen diverse. Faptul arată că interesele politice ale persoanele LGBT+ au uneori nevoie de rezolvări cu impact asupra întregii societăți, nu doar personal - de exemplu campanii publice pentru combaterea discriminării persoanelor LGBT+:

Îmi place să mă îmbrac feminin, nu îmi place când lumea punctează chestia asta, mă face să mă simt foarte inconfortabil. (R2, non-binary, lesbiană, 23 de ani)

Eu de când mă știu și dinainte de a începe tranziția, aspectul meu era diferit de aspectul unei fete, clar. Și din cauza asta în general am avut dificultăți în societate. (R12, bărbat trans, bisexual, 50 de ani)

Un alt aspect pe care l-am sesizat, obiectificarea sexuală reclamată de unii dintre respondenți, cu precădere de către persoanele care se declară lesbiene, bisexuale sau transgender:

Ce simt - că am fost foarte fetișizată, efectiv. [...] Mulți spuneau că vor să mi-o tragă, că poate o să-mi placă și n-o să mai vreau să fiu cu femeii. Femeile bisexuale cred că vreau să mi-o trag cu ele și implicit cu bărbații lor. (R22, femeie cis, lesbiană, 28 de ani)

Oameni care mă fetișizează efectiv și că sunt romă și că sunt lesbiană, îs privită ca pe un fetiș, sunt exotizată pentru ambele chestii. (R22, femeie cis, lesbiană, 28 de ani)

O problemă importantă este cea a experiențelor persoanelor LGBT+ rome, din perspectivă intersecțională. Am reușit să contactez doar doi respondenți romi și unul care se definește jumătate rom, jumătate român:

⁸ Intersecțiile orientare sexuală - gen, orientare sexuală - etnie, dar și combinații ale acestor axe.

⁹ Există un interes scăzut pentru cercetarea comunității LGBT+ în mediul academic românesc în general și pentru cercetarea comunității transgender în particular, de aceea consider relevantă prezentarea problemelor persoanelor transgender separat, chiar dacă ele sunt parte tot din comunitatea mai largă LGBT+.

Nu spun asta foarte deschis în comunitățile în care lucrez pentru că comunitățile rome sunt și comunități tradiționale și cumva trebuie să joc puțin rolul acela heterosexual ca să evit să fiu discriminată. (R22, femeie cis, lesbiană, 28 de ani)

Dar în schimb, ce n-ar face o familie de romi și ce face o familie de non-romi? O familie de non-romi își aruncă copilul LGBT în stradă, familiile de romi nu-l aruncă. Ok, e adevărat, te ceartă, te judecă poate te nu știu ce, dar nu te vor arunca în stradă pentru că, fie ce-o fi, familia e mai presus de orice. (R22, femeie cis, lesbiană, 28 de ani)

Am identificat trei subteme în tema **EV3. Dificultăți specifice**: dificultăți în viața de zi cu zi ca persoană transgender, lipsa serviciilor medicale specifice nevoilor persoanelor transgender și nevoia de resurse materiale pentru probleme specifice persoanelor transgender. Mărturiile persoanelor transgender conturează un context dificil de viață, marcat de greutate în accesarea serviciilor publice care de altfel ar fi la îndemâna oricui, stresul și uneori imposibilitatea de a iniția și a trece prin procesul de tranziție medicală pentru a obține aspectul exterior dorit și lipsa drepturilor în ceea ce privește autodeterminarea identității juridice prin schimbarea numelui și a genului în actele oficiale. Relatăriile acestor persoane LGBT+ arată cât de importantă este pentru ele rezolvarea dificultăților menționate din perspectiva respectului egal datorat de un stat cetățenilor săi, lucru care poate lua ușor forma unor interese politice. Respondenții și-au definit experiențele în termeni precum înjositor, costisitor, chinuitor sau nesigur:

Dificultățile pe care le-am avut pe partea asta au fost atunci când a trebuit, din oricare motiv, să dezvăluși asta, adică, de obicei, în contexte legale, medicale sau în contexte mai intime. (R16, femeie trans, bi, 23 de ani)

Respondenții au indicat îngrădirea accesului la servicii medicale și la serviciile altor categorii de instituții din cauza identității de gen: lipsa tratamentelor medicale adecvate în caz de urgență; îngreunarea obținerii de documente de la autoritățile publice, fie din cauza discriminării, fie din lipsa procedurilor specifice:

Primul an cel puțin de tranziție îți consumă cam toată viața. Adică trebuie să te reconstruiești de la zero, să iei toate aspectele vieții tale și a cine ești, să le arunci deoparte și să cauți să-ți construiești altceva. Și asta este un proces care e foarte dificil și-ți consumă mult timp, doar cât să înveți să-ți dai seama cum să procuri toate astea și să-ți formezi obiceiuri noi și să îți dai seama ce poți să faci, unde poți să faci, cum poți să faci. O problemă care apare cu asta e mai mult lipsa ghidajului, de fapt, că fiecare persoană trans trece prin procesul ăsta numai că există foarte puține resurse care să-ți spună exact ce și cum să faci. (R16, femeie trans, bi, 23 de ani)

Păi uite accesul la sănătate - o femeie trans în România n-are acces la tratamentul hormonal, n-are acces la controale endocrinologice, n-are acces la controale psihologice, n-are acces la terapie, n-are acces la nimic. (R8, femeie trans, pansexuală, 30 de ani)

Nimeni nu-i competent. Așa că am citit eu articole, am făcut experimente pe mine cu analize și astea, am importat medicamente din străinătate, comparat, interpretat rezultate și toate astea până am ajuns la o metodă care dă roade și e foarte accesibilă, foarte safe, foarte eficientă. (R16, femeie trans, bi, 23 de ani)

E foarte chinuitor sincer, dar sincer nu cred că o să ajung vreodată să arăt cum mi-aș dori sau

să se întâmple ceva din ce mi-aș dori eu și încerc măcar cât stau în casă să mă simt eu bine cu mine. N-am cum, până nu ies de aici și până nu mă ridic social, ca să am o sumă de bani, nu am ce să fac. (R17, bărbat trans, straight, 22 de ani)

Din discuțiile cu respondenții transgender au reieșit informații despre procesul de tranziție medicală în România: lipsesc specialiștii în domeniu (dacă există, nu sunt disponibili în toate județele), lipsesc tratamentele specifice, iar unele persoane transgender și le procură de pe piața neagră a medicamentelor. În general, aceste persoane se confruntă cu lipsa informațiilor publice și verificate de experți despre propriile nevoi medicale. Pe lângă dificultățile enumerate, persoanele transgender se confruntă cu lipsa de resurse pentru a putea rezolva dezideratul tranziției medicale, aparent extrem de costisitor:

Pe lângă problemele legate de faptul că absolut orice chestie care vrei să o faci, simplul fapt că trebuie să îți schimbi CNP-ul și prenumele în actul de identitate, trebuie să apelezi la justiție, să dai statul în judecată, costă bani, durează mult și așa mai departe. Deci e o chestie care ar trebui reglementată pur și simplu pe cale administrativă. (R12, bărbat trans, bisexual, 50 de ani)

Adică procesul de schimbare al actelor în România este unul dificil, destul de înjositor, destul de... adică e foarte costisitor și rezultatul nici măcar nu este unul garantat, totul este foarte arbitrar la cum aleg judecătorii. Și nici măcar nu avem legislația pusă pentru toate. (R16, femeie trans, bi, 23 de ani)

Din câte am înțeles poți să-ți schimbi doar numele în contencios administrativ. Asta înseamnă că gender markerul și CNP-ul rămân neschimbate. Deci strict prenumele poți să îl schimbi. Dacă vrei să le schimbi pe toate acestea trebuie să inițiezi un proces în justiție în care practic dai statul în judecată ca să-ți schimbe toate actele. Un proces care este extrem de lung, extrem de public și extrem de înjositor la o adică pentru că nu simt nevoia să-mi expun viața personală astfel încât un judecător să decidă dacă I am worthy or not. (R20, femeie trans, straight, 29 de ani)

Actele de identitate și oricare alte acte care menționează genul persoanei sunt dificil de schimbat din cauza lipsei unor proceduri și legi specifice la nivel național. Deși această situație se poate depăși prin artificii legale/judecătorești, calea de urmat este umilitoare și dificilă din cauza transfobiei funcționarilor publici.

Tema EV4. Discriminarea persoanelor LGBT+ este centrală în răspunsurile tuturor respondenților din cercetare, fiind prezentă într-o formă sau alta și la acele persoane care au declarat că nu se confruntă cu discriminare. Am ales să marchez ca subtemă diferită experiențele prezentate de către *persoanele transgender*, față de cele prezentate de oricare alți respondenți LGBT+, întrucât am sesizat în cazul lor experiențe de discriminare mai grave decât la persoanele LGBT+ în general. Cel mai adesea, experiențele persoanelor transgender nu sunt vizibile, fie pentru că nu sunt cercetate, fie tocmai pentru că sunt asimilate în categoria mai amplă a discriminării persoanelor LGBT+. Persoanele intervievate au raportat discriminare în general, dar și specific în educație, în sistemul medical, la locul de muncă, în relația cu autoritățile publice sau pe motive religioase. Unele persoane LGBT+ au povestit că au fost discriminate și pe baza identității de gen

femeie, un aspect intersecțional care poate afecta și mai grav calitatea vieții și drepturile. Din rațiuni de dimensiune a textului am să prezint doar câteva citate, din nou, indiferent de caracteristicile socio-demografice:

Dar în general dezechilibrele de putere sunt extraordinar de mari între student și profesor, mai ales dacă el este profesor doctor cu tot titlul academic, dezechilibrul este pe modelul „eu te pot pica, eu te pot ține în examenul ăsta până termini facultatea, nu este nicio problemă dacă mi se pune pata pe tine!. Și atunci a trebuit să am foarte mare grijă ce spun, cum spun și cum mă comport. (R15, bărbat cis, gay, 23 de ani)

Lipsa unei protecții eficiente a relațiilor LGBT+ în România constituie un factor care agravează discriminarea din partea publicului larg față de persoanele LGBT+:

Studiind în spitale și așa... e foarte dificil, pentru că steoretipurile sunt foarte multe. Doctorii care lucrează acolo sunt majoritatea dintre ei foarte homofobi la modul că mereu se aud chestii chiar și despre colegii lor. Glumele sunt tot timpul „da ce, ești gay? Da vezi că așa ține bisturiul numa un gay!” sau ceva de genul așa că trebuie să fii foarte atent. (R15, bărbat cis, gay, 23 de ani)

Sunt în câmpul muncii de la 18 ani și în decursul ultimilor 20 și, 30 și ceva de ani de muncă am pierdut nenumărate job-uri pentru că sunt lesbiană, pentru că s-a descoperit că sunt lesbiană la servici. (R10, femeie, lesbiană, 49 de ani)

În primul rând, în zona joburilor e foarte greu ca cineva să te angajeze ca femeie trans. Nu neapărat pentru orientare, dar pentru simplu fapt că ai identitate de gen, că nu te conformezi cu buletinul, e dificil. (R8, femeie trans, pansexuală, 30 de ani)

O persoană LGBT+ care dorește să se angajeze ajunge adesea să întâmpine discriminare la momentul angajării și ulterior la locul de muncă pe baza identității sale specifice. Acest lucru afectează accesul la resurse necesare traiului de zi cu zi și nevoilor specifice LGBT+ (vezi discuția de mai devreme despre dificultățile întâmpinate de persoanele transgender în realizarea tranziției medicale).

Cu autoritățile o mizerie mai ales cu poliția, cu jandarmii. Întotdeauna îți vorbesc cu pronumele din buletin, niciodată nu-ți respectă identitatea, da, gen fac ceea ce au fost învățați să facă din comunism încoace, știi?, ceva de genul. (R8, femeie trans, pansexuală, 30 de ani)

Bine ca și persoană trans efectiv întâmpin multe glume transfobe, gen, cum să-ți explic,... cu glume, cu înjurături, cu asta. (R3, transgender FTM, bisex, 21 de ani)

Ce urât m-a tratat acolo, m-a tăiat... mi-a rămas, uite și acum am jumate de deget care de aici a dispărut că a lucrat ca tâmpita, a lucrat așa în dușmănie [din context anterior, medicul era recalcitrant pentru că pacienta era transgender]. Și îți dai seama că din moment ce întâlnești oameni d-ăștia în sistemele de sănătate, evident nu-ți mai vine să te duci pentru că te tratează foarte rău și clar nu mai vrei să mai treci prin ce ai trecut, știi? (R8, femeie trans, pansexuală, 30 de ani)

În tema **EV5. Experiențe legate de propria identitate LGBT+** am inclus o serie de subteme care țin de gestionarea identității persoanelor LGBT+ atât în ceea ce privește propria înțelegere despre sine, cât și asumarea acesteia în public; probleme de sănătate

mentală și probleme în comunitatea LGBT+. Cum identitatea LGBT+ poate duce la discriminare din partea altor oameni, atunci persoanele LGBT+ sunt puse în situația de a se prezenta public sau nu cu această identitate. Ascunderea identității LGBT face mai dificilă relaționarea socială și romantică, fapt care duce uneori la probleme de sănătate mintală precum depresia, anxietatea sau frica de a ieși în public. Unii respondenți au relatat și probleme în interiorul comunității precum slaba reprezentare a unei orientări sexuale anume sau relații dificile cu alți membri ai comunității. Un concept important în legătură cu experiențele de viață ale respondenților pare să fie cel de *passing*: o persoană non-heterosexuală sau non-cisgenă trece drept o persoană heterosexuală sau cisgen, iar identitatea sa LGBT+ rămâne secretă. Acest lucru poate fi atât benefic - persoana nu este discriminată pe baza identității sale, cât și dăunător - persoana nu este tratată conform cu identitatea sa LGBT+ pentru că arată cisgen sau pare heterosexuală.

Adică eu mi-am dat seama pe la cam în jur de 14 ani. Mi-a trebuit vreo doi ani de zile ca să mă gândesc, dar nu m-am gândit foarte intens. Adică nu mi-a produs anxietate sau depresie, doar eram în explorare pur și simplu. Apoi am început să mai..., de la 16 ani am început să mă informez mai mult pe chestia asta. Am aflat de articolul 200¹⁰ și am zis că eu nu-i voi crea mamei probleme și că voi face un pas spre a fi eu abia după ce împlinesc 18 ani. (R19, bărbat gay, 42 de ani)

Limitele impuse de societate în ceea ce privește cine este acceptat și cine nu, uneori la nivel de simple norme sociale, alteori la nivel de lege (articolul 200 din vechiul Cod Penal românesc), contribuie la crearea unui mediu ostil față de persoanele LGBT+. Pe de o parte această situație generează efecte externe - discriminarea, pe de altă parte apar efecte interne precum frustrarea, anxietatea, depresia care pot duce la suicid.

Cred că cea mai mare dificultate și cea cu care mă confrunt destul de des este faptul că uneori în anumite medii trebuie să, să zicem așa, să fake-uești de fapt că ești straight și tre să stai mereu să te gândești „hmm, oare persoana de lângă mine ce o să zică dacă...”, nu știu, fac un un gest mai stereotipic sau poate să-i dau ceva indiciu cu care să zică că vezi că ăla e gay. (R15, bărbat cis, gay, 23 de ani)

Eu am vorbit foarte târziu despre orientarea mea sexuală, inclusiv cu prietenii foarte apropiați. Am spus prima dată unei prietene când aveam 35 de ani și ieșisem deja dintr-o relație care a durat 13 ani... deci foarte târziu. Am preferat să nu vorbesc. (R18, femeie, lesbiană, 54 de ani) Ai un rol dublu, adică, nu știu, cumva te dedublezi așa și trebuie să intri într-un rol care nu te definește neapărat, ci pur și simplu e un construct social și o presiune socială aiurea.” (R1, femeie, lesbiană, 32 de ani)

Lipsa acceptării persoanelor LGBT+ în societate face ca unele dintre acestea să se protejeze prin ascunderea completă a identității specifice sau prin jucarea unui rol de persoană cât mai heteronormativă. Desigur, o astfel de viață este una frustrantă și dificilă și lipsită de beneficiile drepturilor omului în general.

10 Articolul 200 din Codul Penal din 1968, includea pedepsirea relațiilor consensuale între persoane de același sex cu închisoarea și a fost folosit de stat pentru oprimarea și compromiterea membrilor comunității LGBT+ din România.

În primul rând am probleme cu adresarea. Să mă adresez la feminin mereu, să mă îmbrac într-un fel, să mă comport într-un fel, să fiu femeie. Și da, e destul de problematică chestia asta. (R17, bărbat trans, straight, 22 de ani)

Foarte mult timp am stat în coteț. Pentru că îmi era teamă de reacții. (R5, femeie, gay (lesbiană), 52 de ani)

Teama este parte din viețile multor persoane LGBT+, o stare psihologică care contribuie la o calitate redusă a vieții.

Eu am știut de la bun început cine sunt. Mi-a fost foarte clar direcția în care mă duc, nu, și na, încă o dată spun n-a fost o alegere, totul a fost extrem de natural, n-am avut nicio secundă îndoieli. (R18, femeie, lesbiană, 54 de ani)

Majoritatea lumii se prinde în cazul meu. Nu prea e nevoie să zic, pot pur și simplu să sar așa în conversație că „a, prietena mea” și astea și se uită un pic, dar nu e nevoie de o întregă discuție pentru că într-un fel, gen „da, are sens, în cazul tău, era semi-evident”. (R2, non-binary, lesbiană, 23 de ani)

Mă confrunt și cu disforie de gen, însă, din nou, comparativ cu alte persoane, cu bărbați trans și persoane non-binare care vor să fie văzuți și să pară mai mult de genul opus al lor, nu, nu e disconfortul ăla constant, cât ceva care vine și pleacă. (R2, non-binary, lesbiană, 23 de ani)

Sincer cred că fac parte dintr-o categorie puțin mai privilegiată, în sensul în care mă identific ca femeie și I pass as a woman as well, I don't really scream gay, deci oamenii nu prea știu asta despre mine decât dacă eu împărtășesc asta cu ei. (R9, femeie, gender fluid, lesbiană, 25 de ani)

Poate și pentru faptul că sunt cis și atunci apariția mea publică este cea a unei femei ca oricare alta, nu se vede lesbianismul în ochi [râde] și atunci în zona instituțională și profesională chiar nu am avut ce probleme întâmpina. (R14, femeie cis, lesbiană, 29 de ani)

Ideea e că I pass, we pass, noi litera B, adică pe noi nu ne vede lumea ca fiind aparte în vreun fel. (R21, femeie cis, bisexual, 33 de ani)

Abilitatea de a trece neobservat (eng. *passing*) este folosită de unele persoane LGBT+ pentru a-și ascunde identitatea specifică și a evita astfel discriminarea sau violența împotriva lor:

A aflat acum doi ani, când eram eu în anul întâi și singurul lucru pe care mi l-au putut spune a fost „vii acasă, îți iei lucrurile și pleci, că ne faci neamul de rușine!” și cam asta a fost, da. (R17, bărbat trans, straight, 22 de ani)

Ca persoană non-binară m-am confruntat mai întâi cu, nu neapărat o negare a mea, cât o amânare că eram „ok, sunt... n-am suficient timp liber să mă gândesc și la asta! (R2, non-binary, lesbiană, 23 de ani)

Noi avem o predispoziție mult mai mare către anxietate, către depresie, către multe altele. Eu, de exemplu, mereu am știut că, măi, nu mă încadrez nici în oala din stânga, nici în oala din dreapta, că ceva, că îmi place și de acolo și de acolo, dar că nu sunt, nu mă reprezintă, nu-s așa binară cum... (R21, femeie cis, bisexual, 33 de ani)

După un timp am intrat într-o depresie foarte nasoală. (R5, femeie, gay (lesbiană), 52 de ani)

Știu și pentru că m-am confruntat eu, dar și persoane bisexuale cu care vorbesc de câțiva ani

foarte activ, mi se pare că lipsește această zonă cu desăvârșire, cu o lupă pusă asupra literei B și nevoile sale specifice. (R21, femeie cis, bisex, 33 de ani)

Hărțuirea este o altă experiență negativă de viață cu care se confruntă persoanele LGBT+ din România. La **EV6. Hărțuire**, am încadrat două subteme - hărțuirea în general și hărțuirea persoanelor transgender în particular. Am ținut să fac această subliniere întrucât respondenții transgender au raportat experiențe de hărțuire mai grave decât celelalte persoane LGBT+. Din informațiile colectate reiese că persoanele LGBT+ din România se pot confrunta cu hărțuire fizică, verbală sau psihologică, în societate, în familie, în sistemul de educație, medical sau la locul de muncă. Unele persoane au raportat și hărțuire din partea autorităților publice - poliția și jandarmeria:

Nu doar o dată la școală am întâmpinat foarte multe episoade care în primul rând te fac să renunți la studii, pentru că efectiv atât de mult bullying nu poți duce. O persoană normală nu poate duce atât de mult bullying pe care îl primește. Și atunci clar că renunță la studiu doar pentru a se simți safe, a se simți în siguranță. Pentru că învățământul, școala în sine ar trebui să fie un spațiu safe, un spațiu sigur în care să te poți dezvolta ca persoană, ca orice. În momentul în care tu mergi la școală și întâlnești doar rasism, discriminare și așa mai departe... hărțuit, e clar că nu mai poți să te întorci în acel loc. (R8, femeie trans, pansexuală, 30 de ani)

Corelat cu experiențele de discriminare în educație, hărțuirea de tip *bullying* a fost raportată de mai mulți dintre respondenți ca fiind o experiență negativă de viață. Aceste exemple arată că discriminarea nu ține doar de a pierde un loc de muncă sau de a avea acces îngreunat la serviciile publice, ci și de pericolul de fi vătămat corporal, uneori chiar și în locuri care ar trebui să fie sigure, precum școala:

În societate, evident, dacă nu ai passing, dacă lumea nu, dacă lumea se prinde și-și dă seama imediat de identitatea ta de gen încep hărțuirile minore sau majore, depinde de context și de situație. (R8, femeie trans, pansexuală, 30 de ani)

Lumea pe stradă efectiv te hărțuiește ca femeie trans, mai ales dacă ei nu sunt obișnuiți cu așa ceva, nu cunosc subiectul, pentru că, evident, iar revenim la subiectul educație, dacă n-au avut educația necesară, clar că ei sunt un pic în dubii cum să trateze subiectul trans. (R8, femeie trans, pansexuală, 30 de ani)

Persoanele transgender au raportat cazuri de hărțuire stradală mai des decât celelalte persoane intervivate cercetării. Acest lucru le pune în situația de a nu mai putea ieși libere pe stradă, mai ales dacă au experimentat sau au auzit cazuri de hărțuire:

Am avut câteva întâmplări... când mă plimbam pe stradă, de exemplu, și ne țineam de mână pur și simplu întrebau că „sunteți lesbiene?” sau „când vă sărutați?” sau lucruri de genul acesta... Și din partea unor prieteni care se considerau a fi aliați pe motiv că erau beți spuneau că dacă vrem să ne sărutăm sau să dansăm mai senzual pentru ei și... (R13, femeie cis, lesbiană, 22 de ani)

Nu sunt unică. Adică din nou, statisticile arată că în general, femeile sunt... primesc foarte multă atenție nedorită din partea bărbaților. (R21, femeie cis, bisex, 33 de ani)

Persoanele LGBT+ cu o identitate de gen feminină sunt predispușe și unor

discriminări și atacuri fizice sau verbale similare cu cele cu care se confruntă și femeile cisgen, heterosexuale în general:

Ar mai fi predispoziția femeilor bisexuale către a fi victimele violenței domestice. [...] Tocmai prin faptul că sunt fetișizate și văzute ca obiecte sexuale, ca să zic așa, în mâna unor bărbați, de obicei mai puternici. (R21, femeie cis, bisex, 33 de ani)

Situațiile raportate de către respondenți se referă adesea și la afectarea integrității fizice a persoanei, fapt ce indică experiențe de viață puternic negative. Deși aspectul siguranței oricărui cetățean este reglementat în legile naționale, siguranța persoanelor LGBT+ din România, în contextul discriminării acute cu care se confruntă acestea, este o problemă importantă pentru comunitate. Această zonă se poate constitui într-un interes politic despre dreptul la siguranță al persoanelor LGBT+ din România prin legi specifice și mecanisme de implementare eficiente.

În fine, tema **EV7. Lipsa de informații specifice despre persoanele LGBT+** apare ca fiind presantă pentru această comunitate. Am identificat trei subteme relevante: Lipsa de informații despre comunitatea LGBT+ pentru persoanele LGBT+, lipsa de informații despre comunitatea LGBT+ pentru publicul larg și lipsa de informații despre persoanele transgender pentru persoanele transgender. Din nou, am ales să consider o subtemă separată experiențele de viață transgender față de cele ale comunității LGBT+ în general pentru motivele deja discutate.

Această temă este relevantă din două perspective - cunoașterea de sine prin intermediul informațiilor specializate (medicale, psihologice ș.a.m.d.) și a poveștilor de viață comune împărtășite public de alte persoane LGBT+ și cunoașterea publicului larg despre comunitatea LGBT+ pentru o mai bună integrare și protejare a acesteia în societatea românească.

Persoanele LGBT+ din cercetare au povestit că lipsa de informații despre comunitatea LGBT+ le-a produs frustrare și singurătate, le-a întârziat procesul de autoacceptare și le-a făcut să se confrunte cu o societate care nu le înțelegea, nu le accepta sau nu le cunoștea nevoile specifice pentru a le putea sprijini acolo unde legea le conferă acest drept (în educație, în sistemul medical sau în fața autorităților publice). Persoanele transgender se confruntă cu lipsa cunoașterii despre ce înseamnă să simți că „nu ești în corpul potrivit” (mărturia unui bărbat trans), dar și cu lipsa informațiilor medicale despre cum se poate realiza o tranziție medicală sau a informațiilor legal-administrative despre cum îți poți schimba numele sau identitatea de gen în documentele legale:

Internalised homophobia e o chestie la care, nu știu, mie mi s-ar părea foarte util ca și asociațiile de... care se ocupă cu comunitatea LGBT pe plan local să aibă niște workshop-uri sau niște conferințe care tocmai asta să adreseze - *internalised homophobia*. Pentru că foarte mulți dintre noi ne simțim vinovați pentru chestia asta din cauza a ceea ce am văzut acasă, în școală până la o anumită vârstă... (R15, bărbat cis, gay, 23 de ani)

Ideea de homofobie internalizată se referă la atitudini anti-LGBT+ în gândirea cuiva și care pot apărea inclusiv la persoanele LGBT+ care nu au șansa să primească informații

pozitive despre orientarea lor sexuală sau identitatea lor de gen și care se confruntă cu mesaje negative despre comunitatea LGBT+ în societate. Astfel, din cauza discriminării din societate, persoanele LGBT+ pot ajunge să își asume aceste comportamente homofobe fără să vrea. Situația duce la ură de sine, stimă de sine scăzută, anxietate, depresie și chiar suicid. Homofobia internalizată îi face pe cei care suferă de ea să se comporte homofob și cu alte persoane LGBT+:

Iar faptul că, nu știu, eu a trebuit, până nu am ajuns pe nave și să pot să stau de vorbă, nu știu, într-o limbă străină cu cineva și să spun ce mi se întâmplă și să-mi zică „hai că și nouă ni s-a întâmplat acel lucru, taci din gură că nu ai descoperit tu roata!”. Părea frustrant pentru că nu aveai termeni de comparație. (R10, femeie, lesbiană, 49 de ani)

Adică, până după revoluție, de exemplu, eu credeam că homosexualitatea e o chestie care e doar la bărbați. Cam asta era nivelul de informație înainte. (R5, femeie, gay, 52 de ani)

Nici n-aveam foarte mult acces la informații, să știi... Adică eu prima oară am mai auzit niște discuții în familie și nici nu-mi aduc aminte exact despre ce se vorbea la masă, eram așa de mic, și cumva mi-a dat senzația că este o boală prima oară. Eu așa am înțeles că este o boală și că... Nici nu puteam să caut pe internet și nu aveam acces la internet sau să mă informez de undeva și credeam că e o boală și că se moare, se moare de tânăr. Eu asta am crezut, da, de fapt înțelesesem greșit și de fapt cred că era vorba de ceva, o persoană care avea era bolnav de HIV sau de SIDA, nu știu exact și atunci probabil că se explica da, eu n-am înțeles chestia asta când eram mic... (R7, bărbat, gay, 35 de ani)

Ultimele trei răspunsuri se referă la lipsa informațiilor despre comunitatea LGBT+ pentru persoanele LGBT+ și arată și efectul advers al acestei lipse: - în lipsa unor informații concrete și corecte despre comunitatea LGBT+ apar stigma, miturile, stereotipurile și blamarea împotriva acesteia. Respondenții au vorbit despre frustrarea de a nu cunoaște mai multe despre comunitatea LGBT+, lucru care i-ar fi ajutat să se înțeleagă mai bine pe sine. Mai mulți respondenți au povestit despre cum discuțiile din familie sau informațiile disponibile la acea vreme i-au făcut să creadă că homosexualitatea înseamnă o boală, uneori echivalentă cu SIDA, o condamnare la moarte:

Eu cred că ne confruntăm în primul rând cu prea puțină informație. Și atunci oamenii vin bazându-și, dacă vrei, acțiunile pe informație falsă. Întâlnesc deseori în discuții afirmații de tipul „aveți drepturi”, „e o boală”, „e o alegere”. Oamenii nu înțeleg că de fapt, lucrurile stau foarte diferit de ce-și imaginează ei. (R18, femeie, lesbiană, 54 de ani)

Această respondentă aduce în discuție lipsa de informație din societate pentru publicul larg despre comunitatea LGBT+ care creează tensiune între persoanele LGBT+ și cele heteronormative cisgen:

Eu despre mine tot timpul am știut că nu sunt în corpul potrivit, dar n-am știut să-mi definesc chestia asta și am trăit așa în starea asta așa de imponderabilitate, ca să zic așa. Și numai după ce a ajuns informație la mine și mi-am dat seama... Deci am reușit să fac, să pun o etichetă și să mă definesc. Atunci au început să se lumineze lucrurile, dar tot din cauza fricii față de

societate am ținut în dulap chestia asta. (R12, bărbat trans, bisexual, 50 de ani)

Temele identificate în răspunsurile din ancheta sociologică bazată pe interviuri semistructurate arată că deși respondenții provin din medii de viață diferite (educație, loc de muncă), au vârste dintr-un interval de la 21 până la 54 de ani și locuiesc în regiuni de dezvoltare diferite ale țării (Regiunea de dezvoltare Nord-Est, Regiunea de dezvoltare Vest, Regiunea de dezvoltare Nord-Vest, Regiunea de dezvoltare Centru și Regiunea de dezvoltare București - Ilfov) experiențele de viață ale acestora tind să fie similare și mai degrabă negative. De la lipsa unor reglementări legale pentru nevoile specifice ale persoanelor LGBT+, la discriminare și hărțuire, experiențele relatate arată că persoanele LGBT+ din România se confruntă des cu intoleranță și agresivitate. Situațiile pozitive prezentate de respondenți arată că există soluții și cazuri de bune practici care pot ajuta la rezolvarea problemelor descrise în secțiune. Această cercetare conține premisele pentru un studiu exploratoriu mai amplu, la nivel național despre experiențele de viață ale persoanelor LGBT+ din România.

4. Gradul în care persoanele LGBT+ intervievate cunosc societatea civilă pro-LGBT+ din România

Relevanța informațiilor despre gradul în care persoanele LGBT+ intervievate cunosc societatea civilă pro-LGBT+ din România, la nivel de eșantion, nu poate fi generalizată. Totuși, am observat tendința generală a aproape tuturor respondenților, indiferent de județul în care trăiesc, de a cunoaște mai degrabă societatea civilă pro-LGBT+ din București (cu precădere asociațiile ACCEPT și MozaiQ), decât pe cea din regiunea unde trăiesc.

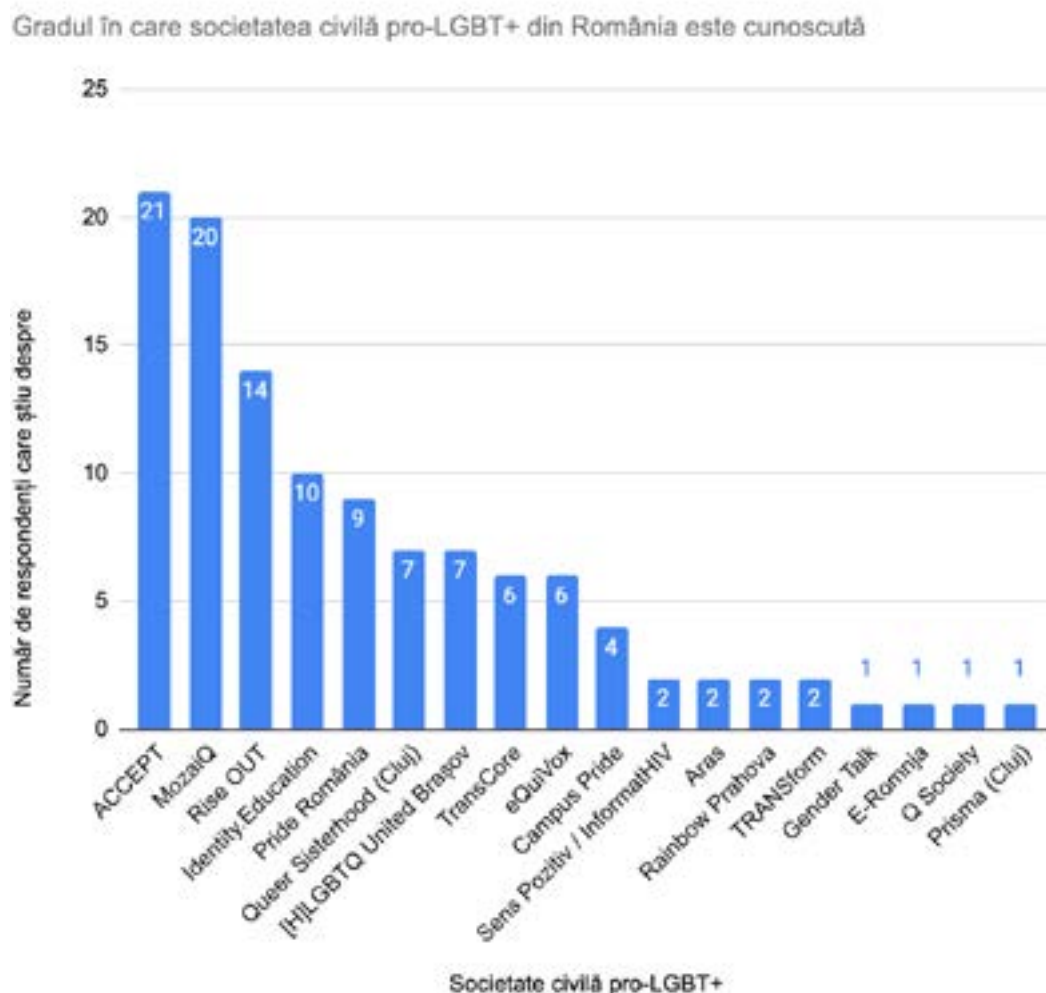
Figura 2. Întrebarea cinci din grila de interviu:

5. Te rog spune-mi ce asociații, organizații sau grupuri informale LGBT+ cunoști din România? Cum interacționezi cu acestea?

Respondenții au identificat în total 18 asociații, organizații sau grupuri informale pe care le cunosc din România: ACCEPT, Aras, Campus Pride, E-Romnja, eQuiVox, Gender Talk, [H]LGBTQ United Brașov, Identity.Education, MozaiQ, Pride România, Prisma (Cluj), Q Society, Queer Sisterhood (Cluj), Rainbow Prahova, Rise OUT, Sens Pozitiv / InformatHIV, TransCore și TRANSform¹¹. Asociația cea mai cunoscută este ACCEPT (București), urmată de MozaiQ (București), în timp ce pe locul trei se situează Rise OUT (Iași). Respondentul cu cel mai mare grad de cunoaștere al societății civile cunoaște 12 astfel de entități, în timp ce la polul opus respondentul cu cel mai mic grad de cunoaștere știe doar una (pe cea locală, care activează în orașul în care trăiește). Este important de notat că în cazul eșantionului meu **toți respondenții cunosc cel puțin o entitate din societatea civilă pro-LGBT+ din România.**

¹¹ Enumerarea este făcută în ordine alfabetică.

Figura 3. Gradul în care societatea civilă pro-LGBT+ din România este cunoscută de către persoanele LGBT+ intervievate, ordine descrescătoare:



Cum interacționează respondenții cu societatea civilă pro-LGBT+ din România

Prin răspunsurile primite la întrebarea cinci din grila de interviu am reușit să surprind o viziune sumară despre modul în care persoanele LGBT+ participă la dezvoltarea societății prin interacțiuni cu societatea civilă. Am selectat 47 de citate din cele 22 de interviuri realizate care arată modul de interacțiune și am descoperit 10 teme recurente: implicarea directă în activism ca membri, persoane transgender implicate în activism pentru persoanele transgender, dialogarea cu societatea civilă despre temele importante pentru comunitate, realizarea de donații (bănești sau prin oferirea bunurilor proprii ca ajutor), foarte puțină interacțiune, implicare complexă (în principiu colaborări și oferirea experienței persoanele la diferite evenimente, dar fără a fi membri), participare la activitățile

desfășurate de societatea civilă (de la cele sportive, la grupuri de suport, la întâlniri religioase, la participarea la marșuri de pride), interacțiune prin social media (urmărirea conturilor, comentarii pe paginile de social media ale societății civile, comunicare prin aplicațiile de mesagerie de social media), solicitare ajutor și voluntariat.

5. Interese politice ale comunității LGBT+ din România așa cum le percep respondenții

Pentru a obține informații despre interesele politice ale persoanelor LGBT+ din România, am preferat o abordare în doi pași. Mai întâi am discutat despre interesele politice ale comunității LGBT+ din România așa cum le percep respondenții la interviurile semistructurate (întrebarea șapte din grila de interviu), ulterior, printr-o serie de alte întrebări i-am chestionat direct despre interesele politice pe care le au aceștia. Primul pas a servit ca să introduc lejer în discuție tema intereselor politice și să confirm că intervievații înțeleg conceptul. Totodată am vrut să mă asigur că intervievații își conștientizează propria identitate LGBT+¹² și răspund din această perspectivă. Desigur că strategia folosită nu este infailibilă, dar consider că a asigurat un grad mai mare de succes decât dacă aș fi chestionat direct despre interesele lor politice. Pe parcursul realizării interviurilor am observat că fără acest pas aș fi obținut mai degrabă informații generale¹³ despre viața de zi cu zi a unor cetățeni din România, indiferent de orientarea sexuală sau identitatea de gen a acestora.

Figura 4. Întrebarea șapte din grila de interviu:

7. Care crezi că sunt interesele comunității LGBT+ din România?

Parcurgând răspunsurile la această întrebare am descoperit 12 interese politice distincte ale comunității LGBT+ din România. Dintre acestea cel mai menționat a fost interesul „Recunoaștere legală pentru relațiile LGBT+” (18 mențiuni), urmat de „Combaterea discriminării persoanelor LGBT+” (14 mențiuni) și apoi de „Educarea publicului larg despre comunitatea LGBT+” (12 mențiuni).

12 Am explicat anterior că o dificultate în desfășurarea acestei cercetări a fost obținerea încrederii persoanelor LGBT+ pentru a putea discuta aspecte intime sau ascunse ale vieții lor personale. Au existat și intervievați foarte deschiși despre orientarea sexuală și identitatea de gen proprii, dar în general a fost nevoie de o perioadă de acomodare și familiarizare în timpul interviului pentru a obține informații cât mai precise din zona de identitate LGBT+ a acestora. Investigarea intereselor politice ale respondenților în doi pași - întâi solicitarea de a vorbi despre comunitatea LGBT+ la modul general, apoi trecerea la nivel personal - a fost metoda prin care am reușit să îi fac pe aceștia să aibă încredere în mine și să mi se destăinuie.

13 De exemplu, unii respondenți povesteau și situații în care identitatea lor LGBT+ nu conta - rezolvarea traficului neplăcut din oraș pentru a reduce timpul de așteptare în mașină. Alteori am descoperit interese politice aparent generale (ecologia), dar cu impact asupra sănătății persoanelor interviuate - poluarea din oraș este un factor suplimentar de stres medical pentru unele persoane transgender care ar putea fi mai sensibile la aceasta în urma procedurilor medicale de tranziție.

Tabelul 1. Indexul intereselor politice ale comunității LGBT+ din România așa cum le percep respondenții, în ordine alfabetică:

- *Combaterea discriminării persoanelor LGBT+*
- *Drepturi egale pentru persoanele LGBT+*
- *Educarea publicului larg despre comunitatea LGBT+*
- *Legalizarea adopției de către cuplurile de același sex*
- *Legislație și strategii de stat pentru persoanele LGBT+*
- *Legislație și strategii de stat pentru persoanele transgender*
- *Recunoaștere legală pentru relațiile LGBT+*
- *Recunoașterea legală a identității de gen*
- *Reprezentare politică LGBT+*
- *Servicii medicale LGBT+ friendly*
- *Servicii medicale pentru persoanele transgender*
- *Siguranța persoanelor LGBT+ în societate*

Interesul cel mai menționat, „Recunoaștere legală pentru relațiile LGBT+” (18 mențiuni), se referă la interesele politice ale comunității LGBT+ din România de a avea o formă legală de protecție a relațiilor LGBT+, fie prin căsătorie, parteneriat sau uniune civilă. Acest interes acoperă toate situațiile în care un cuplu LGBT+ ar trebui să beneficieze de aceleași drepturi administrative, economice, fiscale și juridice precum un cuplu heterosexual, cisgen. Un aspect ieși în evidență pentru intervievați este cel al protecției în situații de urgențe medicale în care unul dintre parteneri ar fi incapacitat într-un fel sau altul, iar celălalt are nevoie de dreptul la vizită și la decizii medicale întocmai cum doi soți heterosexuali sunt considerați automat, prin căsătorie, reprezentanți legali în fața sistemului medical unul pentru celălalt. Mai mulți respondenți s-au referit la relația lor cu termenul „familie”, au solicitat recunoaștere legală pentru familiile LGBT+ și s-au plâns de faptul că familia lor nu este nici recunoscută, nici protejată în societate, iar acest lucru ar trebui rezolvat urgent de politicieni:

Adică mi se pare esențială, mi se pare baza discuției. Este o legislație, o abordare legislativă care să nu împartă cetățenii în cetățeni de prima mână și de-a doua, da? Adică dacă familia este definită în constituție, în legislația din România într-un fel, ok, familia aia trebuie să includă și familia mea, și familia ta, și familia oricui, da? (*R18, femeie, lesbiană, 54 de ani*)

Ești într-o situație critică în care are voie doar familia, pentru că nu există chestia asta, că „hei, e iubita mea sau e soțul meu”, n-are voie să fie alături de tine în situația respectivă, el este dat afară, nu face parte din familie pentru că nu este femeie sau nu este bărbat. Am observat asta și cred că asta ar trebui corectată. (*R17, bărbat trans, straight, 22 de ani*)

Al doilea cel mai menționat interes a fost cel al combaterii discriminării persoanelor LGBT+ (14 mențiuni). Acesta se referă la combaterea discriminării împotriva persoanelor LGBT+ în general în societate, la angajare sau la locul de muncă, în educație și de către autoritățile publice (mai ales poliție și jandarmerie). De asemenea, respondenții au raportat ca interes întărirea legislației antidiscriminare și nevoia de campanii de informare

despre Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării pentru ca persoanele LGBT+ să cunoască existența acestei instituții care le poate proteja drepturile.

În zona de poliție și siguranță, da?, acolo iarăși e o zonă în care oamenii nu au suficient de multă informație, da? Polițistul de cele mai multe ori nu știe cum să se comporte în momentul în care se întâlnește cu o persoană trans, da?, și nu numai. (*R18, femeie, lesbiană, 54 de ani*)
Cred că aici ar trebui lucrat puțin la partea de antidiscriminare. Nu știu cât de multe persoane din comunitate știu de Consiliul Național de Combatere a Discriminării, cum funcționează, cum poți să depui o plângere la acest consiliu, cum ajungi să vorbești efectiv cu cineva. (*R15, bărbat cis, gay, 23 de ani*)

Pe locul trei ca număr de mențiuni este interesul „Educarea publicului larg despre comunitatea LGBT+” (12 mențiuni). În cadrul acestei categorii am reunit temele despre acceptarea persoanelor LGBT+ în societate și educarea publicului larg despre comunitatea LGBT+. În ceea ce privește educația, există două direcții - educare pentru ca societatea să devină mai tolerantă, dar și educație pentru persoanele LGBT+ care au nevoie de mai multă informație despre ele însele. Rezolvarea acestui deziderat ar putea să se facă prin intermediul educației sexuale. Intervievații au declarat că este nevoie de mai multă reprezentare în spațiul public pentru comunitatea LGBT+, fie prin vorbitori care fac parte din comunitate, fie prin alte căi. Aceste interese au fost construite prin termeni precum „acceptare”, „recunoaștere”, „reprezentare”, „respect” sau „vizibilitate”:

Ne dorim doar să fim respectați, să fim acceptați pentru că a tolera pe cineva mi se pare un pic așa. Știi? Gen „da frate, hai te tolerez că ești aici lângă mine și că respiri și tu, ce dracu”, știi?, „zi merci!”. Vreau să mă accepti pentru ceea ce sunt eu. (*R22, femeie cis, lesbiană, 28 de ani*)
Educație sexuală. Asta e clar, pentru că nu există. Am ajuns în 2022 și noi nu înțelegem ce înseamnă LGBT, foarte mulți nu știu ce e asta și nu știu că există comunități și că există oameni așa, parcă ceva așa SF. (*R17, bărbat trans, straight, 22 de ani*)

În ordine alfabetică, celelalte interese politice ale comunității LGBT+ remarcate de respondenți au următorul număr de mențiuni: „Drepturi egale pentru persoanele LGBT+” (11 mențiuni), „Legalizarea adopției de către cuplurile de același sex” (5 mențiuni), „Legislație și strategii de stat pentru persoanele LGBT+” (6 mențiuni), „Legislație și strategii de stat pentru persoanele transgender” (1 mențiune), „Recunoașterea legală a identității de gen” (2 mențiuni), „Reprezentare politică LGBT+” (2 mențiuni), „Servicii medicale LGBT+ friendly” (7 mențiuni), „Servicii medicale pentru persoanele transgender” (8 mențiuni), „Siguranța persoanelor LGBT+ în societate” (7 mențiuni).

Am să clarific pe scurt câteva dintre interesele enumerate anterior care poate nu se înțeleg de la sine. Persoanele LGBT+ intervievate au afirmat că își doresc să fie tratate egal din punct de vedere cetățenesc, fiscal și juridic cu ceilalți membri ai societății. Deși egalitatea în drepturi poate părea un deziderat general, persoanele LGBT+ o revendică din cauza discriminărilor la care sunt supuse ca urmare a identității lor (de exemplu: plătesc taxe egale cu toată lumea la stat, dar nu au acces la instituția căsătoriei). Interesul „Legislație și strategii de stat pentru persoanele LGBT+” se referă la nevoia persoanelor LGBT+ ca politica românească să lucreze și în interesul lor, lucru care să se reflecte în

decizii oficiale precum legislație și strategii (de exemplu: o strategie națională pentru facilitarea tranziției medicale a persoanelor transgender, similară cu alte strategii naționale în domeniul medical). Acest interes ține mai degrabă de implementarea unor mecanisme legale, decât de reprezentarea politică. „Recunoașterea legală a identității de gen” se referă la dreptul autodefinirii genului în documentele oficiale. „Servicii medicale LGBT+ friendly” și „Servicii medicale pentru persoanele transgender” implică nu doar rezolvarea discriminării persoanelor LGBT+ în domeniul medical, ci educarea specialiștilor din domeniu despre nevoile specifice orientării sexuale și identității de gen ale persoanelor LGBT+ (de exemplu: unii respondenți au indicat cât de dificil este mersul la medic în condițiile în care corpul tău a trecut printr-o tranziție medicală pentru afirmare de gen, iar medicul nu știe cum să abordeze un astfel de pacient cu nevoi specifice).

Datele din această secțiune reprezintă percepția persoanelor LGBT+ despre grupul din care fac parte, comunitatea LGBT+ din România. Persoanele intervievate recunosc existența unei comunități bazate pe o identitate comună cu a lor - cea LGBT+. Mă refer aici la faptul că un individ nu poate schimba cu ușurință un sistem întreg de unul singur, dar un grup de indivizi cu interese comune, pot să își rezolve revendicările mai ușor împreună. În secțiunea următoare voi prezenta interesele politice ale respondenților în sine, făcând o trecere de la nivel de grup la nivel personal.

Deși am afirmat că în domeniul politic realizarea revendicărilor unei persoane este mai degrabă facilitată de coalizarea cu alte persoane într-un grup cu interese comune, privitor la comunitatea LGBT+ este relevant să fie observate și interesele politice ale fiecărei persoane în parte. Îmi bazez aceeașă afirmație pe existența unei structuri intersecționale a comunității LGBT+ care reunește atât orientări sexuale (de exemplu: lesbiană, gay, bisexuală), cât și identități de gen (de exemplu: transgender). Lucrurile devin din ce în ce mai complexe când alăturăm etnia, genul, gradul de abilitate fizică, statutul socio-economic ș.a.m.d. Acestea din urmă sunt relevante atât din cauza discriminărilor de tot felul care există (rasism, sexism etc.), cât și ca urmare a nevoilor specifice pe care fiecare identitate o aduce în discuție (de exemplu: servicii medicale adaptate persoanelor transgender). În cele ce urmează voi prezenta abordarea la nivel de persoană din cercetare.

6. Interese politice ale respondenților

Obiectivul central al cercetării mele este observarea intereselor politice ale persoanelor LGBT+ din România și prezentarea rezultatelor sub forma unui index și al unui clasament ale acestora. Am folosit pentru scopul indexului întrebările opt-unsprezece din grila de interviu, pe baza definiției de lucru a conceptului de „interese politice”. Am extras din interviuri o serie de 281 de citate despre nevoile, dorințele, revendicările și sentimentele respondenților. Acolo unde nu era evident, am întrebat în mod direct interviuatul dacă este vorba despre un interes politic sau nu. Nu am luat în calcul în această secțiune ideile din interviuri care doar păreau să reprezinte interese politice, dar nu au fost confirmate de către respondenți.

Figura 5. Întrebările 8-11 din grila de interviu:

8. *Dacă te gândești din perspectiva orientării tale sexuale sau identității tale de gen, care sunt principalele tale nevoi?*
9. *Dacă te gândești din perspectiva orientării tale sexuale sau identității tale de gen, care sunt principalele tale dorințe?*
10. *Dacă ai putea trimite acum un mesaj către politicieni, care ar fi revendicările tale din perspectiva orientării sexuale sau identității de gen? Poți formula niște cereri?*
11. *Mi-am notat că aspectele [...] te-au făcut să te simți într-un anume fel. Îmi poți spune dacă ai vrea să se întâmple ceva în legătură cu acele situații? Poți identifica un interes politic aici?*

În final am identificat 19 interese politice distincte ale respondenților, persoane LGBT+ din România. Am descoperit și o serie de interese politice generale în răspunsurile din interviuri, despre care nu voi discuta întrucât nu au legătură cu identitatea LGBT+ a respondenților. În ceea ce privește interesele generale, o persoană nu este definită doar de identitatea sa de gen sau de orientarea sa sexuală și atunci există și preocupări pentru lucruri comune cu ale persoanelor heterosexuale, cisgen. Astfel, am pus în categoria „Interese politice generale” toate acele idei care nu țin de interesele specifice ale persoanelor LGBT+ (de exemplu: rezolvarea problemelor de trafic, eliminarea corupției din politică la modul general, curățenia pe străzi ș.a.m.d.). Desigur că și aceste interese sunt importante pentru analiza profilului unui respondent, dar în cazul cercetării mele, având în vedere lipsa de date pe interese politice specifice LGBT+, acestea nu sunt o prioritate¹⁴.

Tabelul 2. Indexul intereselor politice ale respondenților, în ordine alfabetică:

- *Combaterea discriminării persoanelor LGBT+*
- *Combaterea discriminării persoanelor transgender*
- *Cultură transgender*
- *Drepturi egale pentru persoanele LGBT+*
- *Educarea publicului larg despre comunitatea LGBT+*
- *Eliminarea influenței religiei în politică pe teme LGBT+*
- *Legalizare adopție de către cuplurile de același sex*
- *Nevoi specifice ale persoanelor transgender*
- *Recunoaștere legală pentru relațiile LGBT+*
- *Recunoașterea legală a identității de gen*
- *Reprezentare în spațiul public a persoanelor LGBT+*
- *Reprezentare în spațiul public pentru persoanele transgender*
- *Reprezentare politică LGBT+*
- *Servicii medicale LGBT+ friendly*
- *Servicii medicale pentru persoanele transgender*

¹⁴ Consider că ar fi utilă realizarea unui studiu mai amplu pentru a se observa dacă persoanele LGBT+ au sau nu interese politice generale comune cu persoanele non-LGBT+.

- *Servicii publice LGBT+ friendly*
- *Servicii publice pentru persoanele transgender*
- *Siguranța persoanelor LGBT+ în societate*
- *Siguranța persoanelor transgender în societate*

Dintre cele 19 interese politice specifice LGBT+ cel mai menționat a fost „Educarea publicului larg despre comunitatea LGBT+” (45 de mențiuni). Al doilea cel mai menționat interes a fost „Recunoaștere legală pentru relațiile LGBT+” (35 de mențiuni), iar pe locul trei „Combaterea discriminării persoanelor LGBT+” (25 de mențiuni)¹⁵ este la egalitate cu „Reprezentare politică LGBT+” (25 de mențiuni).

Interesul politic „Educarea publicului larg despre comunitatea LGBT+” conține o varietate de teme și se axează, ca și în secțiunea anterioară, pe două direcții - educarea societății cu privire la comunitatea LGBT+ și educație pentru persoanele LGBT+ despre nevoile lor specifice. Educația sexuală și o mai bună reprezentare¹⁶ a persoanelor LGBT+ în spațiul public (atât cantitativ, cât și calitativ) sunt o cale importantă pentru realizarea acestui interes politic. Și la nivel personal, intervievații cer acceptarea persoanelor LGBT+ în societate. Proiectele de lege recente¹⁷ care au pus în pericol dreptul la liberă exprimare în educație și nu numai pe tema studiilor de gen și a comunității LGBT+, par să fi avut efect asupra intereselor politice sondate, respondenții au declarat că doresc să fie protejată această libertate, că nu sunt de acord cu cenzura și că vor ca tinerii să aibă acces la informații despre comunitatea LGBT+. Această categorie include și aspecte ce țin de sănătatea mintală a persoanelor LGBT+ din România - intervievații doresc campanii de conștientizare publică despre sănătatea mintală, despre homofobia internalizată sau despre stigma asociată psihoterapiei și depresiei. Unele interese politice au legătură cu toleranța și acceptarea comunității LGBT+ și lupta împotriva stigmei și a homofobiei¹⁸. Un alt aspect sensibil ține de educarea personalului autorităților publice și din educație pentru a interacționa mai bine cu persoanele LGBT+. În fine, intervievații își doresc educarea părinților cu copii LGBT+ pentru acceptarea și sprijinirea acestora din urmă, inclusiv campanii de promovare a unor astfel de acțiuni:

Cred că educația sexuală în general ar trebui introdusă în școli. Sunt un mare susținător al acestui subiect. Dar în cadrul acestei educații sexuale să fie, nu știu, să fie incluzivi, să nu fie

15 Am numărat aici și tema „Combaterea discriminării împotriva persoanelor transgender” (3 mențiuni) întrucât se bazează pe aceeași categorizare, diferențierea fiind făcută pentru o mai bună vizibilitate a datelor despre comunitatea transgender.

16 Folosesc aici termenul de „reprezentare” cu sensul de a fi prezenți și prezentați în spațiul public, distinct de sensul de „reprezentare politică”, a avea un reprezentant în politică.

17 Proiectul de lege L131/2022 înregistrat la Senat de către reprezentanți ai partidului UDMR (2022), expunerea de motive poate fi lecturată aici: <https://senat.ro/legis/PDF/2022/22L131EM.PDF>, accesat la 2 mai 2023. Recent, dar ulterior desfășurării interviurilor, a mai apărut un proiect similar de lege L161/2023 înregistrat la Senat de către foști reprezentanți ai partidului AUR (2023) - expunerea de motive poate fi lecturată aici: <https://senat.ro/legis/PDF/2023/23L161EM.PDF>, accesat la 2 mai 2023.

18 Am tratat separat homofobia și stigma de tema discriminării întrucât, deși la prima vedere par a fi parte din aceeași grupă de rele tratamente, primele țin mai degrabă de atitudini și frici, iar cea din urmă de acțiuni directe. Sugerez lecturarea articolelor despre aceste concepte din *The Blackwell Encyclopedia of Sociology* (2007) editată de George Ritzer pentru o mai bună înțelegere.

prezentată doar partea de relații heterosexuale. Să fie prezentat și subiectul identitate de gen, să fie prezentat și spectrul sexualității așa cum este el. (R9, femeie, gender fluid, lesbiană, 25 de ani)

Lăsați copiii și adolescenții în școli să învețe că lumea e diversă, lăsați-i să poată citi, asculta, vedea orice! Nu mai cenzurați, nu considerați că orice carte, film, melodie care se referă la un cuplu gay sau la o persoană trans e un atentat la inocența copiilor. Lăsați-i să se bucure de arte, de diversitate și de lumea secolului 21! (R14, femeie cis, lesbiană, 29 de ani)

Interesul „Recunoaștere legală pentru relațiile LGBT+” reiese ca fiind al doilea cel mai menționat în interviurile cu cei 22 de respondenți. Aici am inclus toate acele interese politice în care este cerută recunoașterea legală și protejarea relațiilor LGBT+, indiferent de forma sub care intervievații doresc să se întâmple acest lucru - căsătorie, convenție sau parteneriat civil. Această protecție legală pentru relațiile LGBT+ are legătură și cu dreptul de reprezentare în sistemul medical al partenerilor de viață - adică liberatea de a fi alături de persoana iubită atunci când aceasta este într-o situație de incapacitate medicală. Persoanele LGBT+ sunt interesate și de recunoașterea cuplului LGBT+ ca părinți ai unui copil născut pe cale naturală de unul dintre parteneri în timpul relației¹⁹. Respondenții s-au referit adesea la relațiile lor romantice folosind termenul de „familie” și cer recunoașterea legală a familiilor lor. Am observat și un interes în găsirea de către politicieni a unei soluții temporare de recunoaștere legală a relațiilor LGBT+, până ce căsătoria sau parteneriatul civil pentru persoane LGBT+ vor deveni realitate. În fine, respondenții au declarat că și-ar dori ca statul român să grăbească rezolvarea recunoașterii legale pentru relațiile LGBT+ și să facă acest lucru din proprie inițiativă, fără să fie nevoie de presiuni din partea Uniunii Europene și a instituțiilor sale.

Și o chestie pe care eu aș vrea să o văd îndeplinită în my life time și care cred că ar ajuta foarte mult persoanele din comunitate ar fi legalizarea măcar a parteneriatelor civile. Asta e... în primul rând, e o chestie de civilizație, în al doilea rând, mi se pare necesar ca eu dacă sunt cu cineva, niciodată nu știu, poate mă calcă o mașină vreodată pe stradă și prietenul meu rămâne fără nimic. [...] Nici nu poate să intre în apartamentul meu, să [ia ceva] care să-i amintească de mine. Din punctul ăsta de vedere... sau poate mi se întâmplă, nu știu, sunt internat în spital și tre să mă viziteze cineva, el nu ar avea dreptul să mă viziteze și atunci trebuie făcut ceva care să-i dea și lui anumite drepturi. (R15, bărbat cis, gay, 23 de ani)

Votați parteneriatul civil! Știu foarte bine ce așteptați, așteptați să ne preseze Bruxelles-ul și apoi să aveți scuza perfectă în fața electoratului conservator tradițional de tipul „Noi nu am fi votat în favoarea gay-ilor, dar Uniunea Europeană ne presează și între a ieși din Uniune care ne dă bani și a nu vota pentru gay, am ales să votăm pentru gay”. Asumați-vă această decizie! Nu vreau să fie dictată de la Bruxelles. (R14, femeie cis, lesbiană, 29 de ani)

Locul trei ca număr de mențiuni este ocupat la egalitate de „Combaterea discriminării persoanelor LGBT+” și „Reprezentare politică LGBT+”. Tema combaterii discriminării

¹⁹ Spre deosebire de legalizarea adopției de către persoane LGBT+, în acest caz, în timpul relației, din dorința ambilor parteneri de a avea un copil, unul dintre parteneri naște un copil (prin varii metode, de exemplu: înseminare artificială). Se dorește recunoașterea calității de părinte și pentru partenerul care nu a dat naștere copilului, fără a fi necesare proceduri suplimentare (de exemplu: de adopție), pe baza căsătoriei sau parteneriatului civil.

include interesul politic al comunității LGBT+ din România de a nu mai fi discriminată și de a fi găsite soluții pentru combaterea discriminării lor. Respondenții au raportat discriminare în general în societate, dar și specific la angajare și la locul de muncă, în educație, de către poliție și în sistemul de sănătate. Persoanele LGBT+ își doresc ca societatea să fie educată să nu mai discrimineze persoanele LGBT+, iar legislația antidiscriminare să fie mai puternică. Persoanele transgender au ca interes politic educarea personalului autorităților publice, din educație și din sistemul medical pentru combaterea discriminării lor. De asemenea, apare ca nevoie rezolvarea situației în care diagnosticul de disforie de gen²⁰ ar putea afecta șansele unei persoane transgender la adopție întrucât ar fi văzută ca suferind de o problemă psihologică:

Uite, am luat, am luat zece, spre exemplu, la titularizare, am vrut să mă angajez, era postul acolo, dar nu m-au primit. De ce? De ce pe ea au primit-o și pe mine nu? Dacă eu am luat o notă maximă, acceptabilă. Nu, de ce?, „pentru că ai părul scurt” [adică aspectul nu este feminin, este prea masculin]. (R17, bărbat trans, straight, 22 de ani)

Și din cauza asta și partea legală este, apar dificultăți, cum am spus că diagnosticul de care ai nevoie ca să-ți recunoască legal genul este ceva care în funcție de evaluator te [poate] invalida din a adopta. (R16, femeie trans, bi, 23 de ani)

Interesul reprezentării politice specifice ocupă de asemenea locul trei între cele mai menționate interese politice de către cei 22 de respondenți. Intervistații au arătat că un interes major este să fie reprezentați în politică, fie de către persoane LGBT+, fie de către persoane non-LGBT+ dar care sprijină comunitatea. Interesele lor includ de la prezența unor politicieni LGBT+ care își asumă public identitatea (sunt *out*), comisii care să se ocupe de tema LGBT+ în Parlament (în care să participe și societatea civilă), partide care să includă și persoane din comunitate, la rezolvarea revendicărilor și suport legislativ pentru persoanele LGBT+. Respondenții își doresc ca politicienii să promoveze egalitatea și toleranța față de persoanele LGBT+, să le reprezinte mai bine interesele în politică și să fie mai curajoși când fac aceste lucruri. De asemenea vor ca politicienii care dezinformează în legătură cu comunitatea LGBT+ să fie sancționați de statul român:

Cred că mentalitatea românilor s-ar schimba odată cu mentalitatea politicianilor dacă din parlament, din guvern ar începe să discute despre lucrurile astea în modul serios și nu în batjocură cum este făcut acuma. Încet, încet s-ar schimba mentalități. [...] Dar să îndemne spre toleranță, să îndemne spre normalitatea lucrurilor. Adică că toți suntem la fel, toți avem aceleași drepturi. (R19, bărbat, gay, 42 de ani)

Vreau clasa politică din România să se implice și să facă legi și pentru noi. (R14, femeie cis, lesbiană, 29 de ani)

În ordine alfabetică, celelalte teme de interese politice ale persoanelor LGBT+ sunt următoarele: „Cultură transgender” (1 mențiune), „Drepturi egale pentru persoanele LGBT+” (17 mențiuni), „Eliminarea influenței religiei în politică pe temele LGBT+” (2

20 Diagnosticul de disforie de gen este calea prin care o persoană transgender poate accesa tranziția medicală sau schimbarea actelor în sistemul administrativ pentru a-i reflecta genul dorit, dar poate avea o conotație negativă întrucât reprezintă o patologie medicală.

mențiuni), „Legalizare adopție de către cuplurile de același sex” (6 mențiuni), „Nevoi specifice ale persoanelor transgender” (2 mențiuni), „Recunoașterea legală a identității de gen” (8 mențiuni), „Reprezentare în spațiul public a persoanelor LGBT+” (17 mențiuni), „Reprezentare în spațiul public pentru persoanele transgender” (2 mențiuni), „Servicii medicale LGBT+ friendly” (11 mențiuni), „Servicii medicale pentru persoanele transgender” (9 mențiuni), „Servicii publice LGBT+ friendly” (2 mențiuni), „Servicii publice pentru persoanele transgender” (1 mențiune), „Siguranța persoanelor LGBT+ în societate” (21 de mențiuni), „Siguranța persoanelor transgender în societate” (2 mențiuni), „Interese politice generale” (50 de mențiuni).

Similar cu secțiunea anterioară, sunt necesare clarificări în cazul unora dintre interesele politice enumerate. Reprezentarea în spațiul public a persoanelor LGBT+ nu are legătură cu reprezentarea politică, ci cu scoaterea din umbră a comunității LGBT+ în fața societății. Acest lucru poate fi făcut prin campanii publice de conștientizare despre existența orientărilor sexuale și identităților de gen diverse (de exemplu: prin educație sexuală), prin prezența persoanelor LGBT+ în mass-media și cultură (de exemplu: prin alocarea de resurse financiare cu condiția promovării acestei comunități) ș.a.m.d. Conform răspunsurilor intervievaților - interesele „Servicii publice LGBT+ friendly” și „Servicii publice pentru persoanele transgender” se referă la nevoia de servicii care pe de o parte să servească nevoilor specifice LGBT+ (de exemplu, unii respondenți au sugerat crearea unei agenții de turism pentru cuplurile LGBT+), iar pe de altă parte să fie prietenoase, non-discriminatoare cu persoanele LGBT+ (de exemplu: acordarea de stimulente fiscale sau financiare acelor afaceri care au o conduită antreprenorială LGBT+ *friendly*).

7. Clasament interese politice

Al doilea obiectiv principal de cercetare a fost realizarea unui clasament pe trei locuri al intereselor politice în funcție de preferințele individuale ale respondenților. Am folosit întrebarea 12 din grila de interviu ca să obțin aceste informații.

Figura 6. Întrebarea 12 din grila de interviu:

*12. Am observat că în răspunsurile tale au apărut următoarele interese politice [...].
Te invit să-mi spui care e cel mai important pentru tine, dar al doilea, al treilea?*

Respondenții au ales trei dintre interesele politice pe care le-am discutat în cadrul interviurilor și le-au distribuit într-un clasament unde prima poziție este cea mai importantă, iar ultima cea mai puțin importantă. Au fost selectate 41 de interese politice distincte. În secțiunile anterioare am grupat ideile obținute din răspunsuri în categorii (interese politice) mai ample. De data aceasta am considerat drept mai relevant să las varietatea de răspunsuri cât mai vizibilă²¹ pentru a obține o perspectivă mai detaliată asupra intereselor politice LGBT+.

²¹ De exemplu, anterior, am introdus în aceeași categorie căsătorie gay, parteneriat civil, uniune civilă și recunoaștere legală pentru relațiile LGBT+, folosind categoria „Recunoașterea legală pentru relațiile LGBT+”.

Pe baza acestor răspunsuri individuale am construit clasamentul intereselor politice ale respondenților folosind ca metodă de lucru o variantă simplificată a numărării Borda. Am atribuit un scor fiecărei opțiuni (30 de puncte pentru cel mai important interes, 20 de puncte pentru cel de pe locul doi și 10 puncte pentru cel mai puțin important interes) și la final am adunat punctele pentru fiecare dintre cele 41 de interese, obținând un clasament agregat pentru toți cei 22 de respondenți²².

Mai jos voi reda primele trei locuri din clasamentele generale, cât și per categoriile lesbiană, gay, transgender²³.

Tabelul 3. Clasamentul intereselor politice ale persoanelor LGBT+ din România (de la cel mai important, la cel mai puțin important):

Interes politic	Scor
Parteneriat civil	210
Educație sexuală și despre minorități sexuale	140
Siguranța persoanelor LGBT+ în societate	120

Tabelul 4. Clasamentul per categoria lesbiană al intereselor politice ale persoanelor LGBT+ din România (de la cel mai important, la cel mai puțin important):

Interese politice lesbiene	Scor
Educație sexuală și despre minorități sexuale	80
Căsătorie LGBT+	60
Parteneriat civil	50
Siguranța persoanelor LGBT+ în societate	40

Aici am prezentat primele patru poziții, întrucât, așa cum am explicat în nota de subsol numărul 25, în acest clasament locurile doi și trei sunt ocupate de exprimări ale unor interese similare - recunoaștere legală pentru relațiile LGBT+. Clasamentul intereselor politice ale persoanelor lesbiene din eșantionul de cercetare este în concordanță cu cel general, mai ales dacă adunăm scorul locurilor doi și trei, interesul pentru recunoaștere legală a relațiilor LGBT+ ajunge pe primul loc, urmat de educație și de siguranță.

Tabelul 5. Clasamentul per categoria gay al intereselor politice ale persoanelor LGBT+

22 Am eliminat din clasamente pozițiile care nu întrunesc mai mult de un vot, iar acolo unde acest lucru înseamnă că nu există locurile doi sau trei am lăsat libere acele locuri.

23 Numărul redus de persoane bisexuale la care am reușit să ajung pentru a realiza interviul (două) este problematic în cazul clasamentului per persoane bisexuale. În eșantion sunt mai multe persoane care se declară bisexuale (cinci), dar dintre acestea trei sunt și persoane transgender. Pentru a prezenta cât mai clar rezultatele topului pe interese politice am preferat să fac topul intereselor persoanelor transgender indiferent de orientarea lor sexuală. Astfel, am rămas pentru categoria bisexuală cu doar două persoane ale căror interese politice din top nu se suprapun, astfel că un top agregat nu revelează nimic în sens comparativ. În ceea ce privește persoanele care s-au declarat de orientare sexuală gay, am numărat voturile respondentei femeie gay (atrasă de femeie, ca la categoria lesbiene, dar care se „autodefiniște femeie gay”) la categoria lesbiană.

din România (de la cel mai important, la cel mai puțin important):

Interese politice gay	Scor
Parteneriat civil	100
Recunoaștere legală pentru relațiile LGBT+ (indiferent de formă)	30

Acest clasament este problematic întrucât, pe o mare parte dintre interesele politice exprimate, nu există suprapunere între răspunsurile intervievaților (vezi nota de subsol 23). Primele două poziții din clasamentul intereselor politice ale persoanelor gay se referă la interese politice similare - recunoaștere legală a relațiilor LGBT+, astfel că pot fi cumulate (vezi nota de subsol 25). Pe locurile doi și trei sunt interese politice care nu au fost menționate de mai mult de un respondent, astfel că nu sunt comparabile. Așadar, în cazul acestui eșantion se poate spune că singurul interes prioritar este cel pentru recunoaștere legală a relațiilor LGBT+. Prioritizarea acestui interes este în concordanță cu clasamentul general.

Tabelul 6. Clasamentul per categoria transgender al intereselor politice ale persoanelor LGBT+ din România (de la cel mai important, la cel mai puțin important):

Interese politice transgender	Scor
Parteneriat civil	60
Asigurarea de servicii medicale specifice nevoilor persoanelor transgender	50

Am întâlnit aceeași problemă în interpretarea datelor și la clasamentul intereselor politice transgender. Locurile unu și doi sunt bazate pe interese politice alese de mai mult de unul dintre respondenții transgender, dar locul trei, deși alcătuit din o serie de interese distincte prioritare pentru câte un respondent în parte, nu apar menționate și de alți respondenți. Locul întâi este în concordanță cu clasamentul general. Locul doi introduce în clasament un interes specific comunității transgender - serviciile medicale specifice.

În ceea ce privește clasamentul intereselor politice ale persoanelor LGBT+ din România, bazat pe cercetarea calitativă, am observat că recunoașterea legală a relațiilor LGBT+ este o prioritate, indiferent de forma în care să se realizeze. Cei 22 de respondenți din cercetare au pus pe primul loc legalizarea relațiilor LGBT+ prin parteneriat civil, apoi prin căsătorie LGBT+, iar pe locul trei dorința unei legalizări indiferent de formă. La nivel general, educația sexuală, apoi siguranța personală au primit locurile doi, respectiv trei.

8. Contextul european și românesc: relevanța datelor din cercetare

Organizația europeană ILGA (*The International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association*) publică anual un raport²⁴ despre situația drepturilor omului ale lesbienele, persoanelor gay, bisexuale, transgender și intersexuale acoperind evenimentele

24 Vezi: <https://www.ilga-europe.org/report/annual-review-2023/>, accesat la 29 aprilie 2023.

petrecute în Europa și Asia Centrală din anul anterior. Contextul general este evidențiat în secțiunea *Repere și tendințe* a raportului, iar informațiile la nivel național în secțiunea *Rapoarte de țară - România*.

În ceea ce privește interesul politic al recunoașterii legale pentru relațiile LGBT+, apar informații în subsecțiunea *Familie* a raportului ILGA. Raportul notează că la nivel general anul 2022 a însemnat un reviriment al temei recunoașterii relațiilor LGBT+ în sens pozitiv:

Mai multe țări adoptă sau se îndreaptă spre adoptarea unor legi care recunosc parteneriatele între persoane de același sex. Andorra a adoptat o legislație prin care să nu se facă distincții între cuplurile heterosexuale căsătorite și parteneriatele civile între persoane de același sex. În Letonia, după o decizie a Curții Supreme care prevedea că, cuplurile de același sex ar trebui să primească statut civil, cuplurile de același sex au fost recunoscute în cazuri judiciare. Slovenia a adoptat o legislație pentru egalitatea în căsătorie, inclusiv drepturile de adoptare, iar Elveția a votat o legislație pentru egalitatea în căsătorie și desființarea perioadei de așteptare pentru adopția de către cel de-al doilea părinte. Ungaria a scurtat perioada de așteptare pentru solicitarea de rezidență a partenerilor de același sex. (*ILGA, 2023, Annual Review*)

La nivelul României, raportul ILGA punctează că nu s-a rezolvat implementarea unei decizii importante²⁵ a Curții de Justiție Europeană în ceea ce privește recunoașterea legală în România a căsătoriei între persoane de același sex, întârziind astfel șansa persoanelor LGBT+ ca relațiile lor să fie protejate legal:

Hotărârea Coman încă nu a fost implementată în ciuda lansării procedurii de pre-infringement de către Comisia Europeană în 2020. (*ILGA, 2023, Annual Review*)

Interesul politic „Educație sexuală și despre minorități sexuale” din topul agregat pe baza răspunsurilor din cercetarea mea, se regăsește la punctul „Educație” din raportul ILGA. Situația în anul 2022 este îngrijorătoare. Comunitatea LGBT+ și informațiile despre aceasta sunt cenzurate și excluse din educație în multe state europene. Profesorilor le este „frică” să abordeze teme LGBT+ la cursuri, directori de școală sunt concediați pentru acest motiv, tinerii sunt acuzați de propagandă LGBT+ când se distrează, iar educația sexuală este atacată spre a fi exclusă din curricule.

Educația este un câmp de luptă în creștere pentru rezistența la persoanele și drepturile LGBTI și la construirea acceptării la un nivel de bază în societăți. Progresul în educația sexuală este contestat la un nivel fundamental. Profesorii au raportat o frică de a menționa SOGIESC²⁶ în sălile de clasă din Ungaria, 36 de școli ortodoxe solicită declarații anti-LGBTI de la elevi și părinți în Olanda, „obiectivele de realizare” au fost respinse în Belgia, lăsând SOGI în afara curriculei de educație secundară. În Serbia există planuri de a modifica cărțile de biologie care discută despre diversitate. Noul prim-ministru italian de dreapta, Giorgia Meloni, a pledat

25 Cauza *Relu Adrian Coman și Alții v Inspectoratul General pentru Imigrări și Ministerul Afacerilor Interne*, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:62016CJ0673>, accesat la 29 aprilie 2023.

26 Din engleză, SOGIESC este un acronim care provine de la fraza *sexual orientation, gender identity, gender expresion and sex characteristics* (orientare sexuală, identitate de gen, expresie de gen și caracteristicile sexuale).

public pentru interzicerea educației sexuale în școli și excluderea persoanelor LGBT din cărțile pentru copii, în timp ce guvernul britanic a presat școlile să retragă ghidurile care susțin studenții trans. Rusia și-a extins „legea propagandei” pentru a interzice informațiile pozitive și neutre despre persoanele LGBT și „schimbarea de sex” la minori și adulți. [...] Studenții Universității de Stat Perm au fost amenințați cu exmatricularea pentru postarea unui videoclip cu tematică LGBT pe o platformă media studentească. Cinci elevi din clasele a opta și a noua dintr-o școală au fost acuzați de „propagandă LGBT” pentru jucarea jocului „adevăr sau provocare”. (ILGA, 2023, *Annual Review*)

În ceea ce privește România, raportul nu discută situația educației sexuale la nivel de țară, dar reține informații dintr-un raport al unui ONG LGBT+ românesc. ILGA notează că în educație studenții LGBT+ nu se bucură de incluziune, nu se simt în siguranță și că există discurs homofob din partea profesorilor:

În octombrie, MozaiQ a prezentat „Raportul Național al Campus Pride”, care a analizat includerea studenților LGBTQ+ în patru universități principale. Doar jumătate dintre cei 350 de respondenți au declarat că se simt în siguranță la universitate, unul din trei a auzit discursuri de ură anti-LGBT de la un profesor, iar mai mult de jumătate nu au văzut niciodată broșuri sau afișe despre problemele sau evenimentele LGBT în campus. Patru din cinci respondenți trans au declarat că profesorii și personalul nu le respectă identitatea de gen. (ILGA, 2023, *Annual Review*)

Cel de-al treilea interes politic din clasamentul realizat în cercetare, „Siguranța personală”, are un context în subsecțiunile despre *Violența motivată de prejudecăți*²⁷. La nivel general, raportul ILGA arată că persoanele LGBT+ se confruntă cu o creștere a violenței și a intensității acesteia împotriva lor. Au fost raportate omucideri, atacuri cu victime asupra barurilor LGBT+, crime motivate de ură împotriva persoanelor LGBT+ și sinucideri de persoane transgender din cauza hărțuirii la care au fost supuse acestea:

[...] un activist a fost torturat și ucis de rudele sale în Azerbaidjan. În Oslo, două persoane au fost ucise și 20 au fost rănite în urma unui atac în afara unui bar LGBTI. În Bratislava, două persoane au fost ucise și una a fost rănită în afara unui bar LGBTI în ceea ce a fost descris ca un atac terorist condus de persoane care consideră rasa albă superioară²⁸. Doi bărbați gay au fost uciși în atacuri separate de aceeași persoană în Irlanda.

Numărul de persoane trans care sunt atacate și ucise este în creștere, inclusiv uciderea unei femei trans migrante de culoare în Estonia, uciderea unei femei cis deoarece a fost percepută ca fiind trans în Georgia și un atac fatal asupra unui bărbat trans care a apărut două femei la Pride în Germania.

De asemenea, au fost raportate mai multe sinucideri, inclusiv a unui cuplu tânăr din Armenia care a suferit hărțuire după ce o fotografie cu ei sărutându-se a devenit virală, trei femei trans în Italia și una în Moldova. Două dintre cele trei victime erau adolescenți, având doar 16 și 19 ani.

Crimele motivate de ură împotriva comunității LGBTI sunt în creștere în Franța, Germania,

27 În original (en.) *Bias motivated violence*.

28 În original (en.) *white supremacist*.

Ungaria, Islanda [...], Irlanda, Muntenegru, Portugalia, România, Rusia, Serbia, Spania, Elveția, Turcia, Ucraina și Regatul Unit. În multe dintre aceste țări, creșterea violenței a fost fără precedent. (*ILGA, 2023, Annual Review*)

În România, siguranța personală a persoanelor LGBT+ este de asemenea în pericol, dezvăluie raportul ILGA. De la infracțiuni motivate de ură și amenințări cu moartea, la politicieni homofobi care desfășoară activități vădite împotriva drepturilor omului în Parlamentul României sau pe teritoriul țării, persoanele LGBT+ se confruntă cu o lipsă din ce în ce mai mare a siguranței personale.

În vara anului trecut, au avut loc patru infracțiuni motivate de ură într-un interval de trei săptămâni, toate fiind raportate poliției. În luna august, au fost lăsate în curtea organizației MozaiQ foi care înfățișau un bărbat homosexual într-o cameră de gazare, cu un soldat nazist apăsând butonul de gazare. Societatea civilă a atribuit creșterea violenței introducerii în parlament a proiectului de lege împotriva „propagandei” [...] și discursului rasist, xenofob, anti-european și anti-LGBT al premierului ungar Viktor Orban la Băile Tușnad în august.

Poliția a fost notificată de ACCEPT cu privire la amenințările cu moartea la adresa participanților cu o zi înainte de marșul Bucharest Pride, precum și cu privire la o amenințare cu bombă în ziua evenimentului. Un atacator neidentificat a aruncat bombe de gaz în mulțime în timpul concertului de închidere al festivalului Pride - șapte persoane au avut nevoie de prim ajutor. ACCEPT a depus plângeri penale în toate cele trei cazuri.

A existat o creștere clară a infracțiunilor motivate de ură în timpul Bucharest Pride - peste 20 de victime au solicitat consiliere legală din partea ACCEPT. În noiembrie, cu câteva zile înainte de Ziua Memoriei Trans, Vasilica Narcisa, o femeie trans, a fost găsită moartă în camera sa de cămin. (*ILGA, 2023, Annual Review*)

Pe lângă raportul ILGA, enumăr trei alte resurse²⁹ care arată prezența în mediile politico-sociale, la nivel european, cât și românesc, a celor trei interese din clasamentul realizat de respondenții din cercetare.

În ceea ce privește interesul politic pentru recunoașterea legală a relațiilor LGBT+, menționez și intervenția³⁰ din anul 2020 a Comisarei Consiliului Europei pentru Drepturile Omului, Dunja Mijatovic, în cauza *Florin Buhuceanu și Victor Ciobotaru v. România* și alte 12 cazuri de la Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Comisara a intervenit ca terț în procedurile Curții de partea penitenților pentru a puncta importanța protejării drepturilor omului ale persoanelor lesbiene, gay, bisexuale, transgender și intersex.

În concluziile intervenției sale, comisara punctează importanța „cuplurilor de același sex stabile cu sau fără copii” pentru „diversitatea bogată de familii care constituie societățile noastre”. În sensul Convenției Europene a Drepturilor Omului, absența protecției pentru aceste cupluri înseamnă limitarea drepturilor la viața privată și de familie. Comisara

29 Un alt raport important este „A long way to go for LGBTI equality” publicat în 2020 pe baza unei cercetări din 2019, ediția a doua a acestui proiect debutat în anul 2012. Acesta poate fi accesat aici <https://fra.europa.eu/en/publication/2020/eu-lgbti-survey-results> (accesat la 1 mai 2023).

30 „Third party intervention by the Council of Europe Commissioner for Human Rights under Article 36, paragraph 3, of the European Convention on Human Rights, Application No. 20081/19, Florin Buhuceanu and Victor Ciobotaru v. Romania and 12 other applications” <https://rm.coe.int/third-party-intervention-before-the-european-court-of-human-rights-in-/16809f9b9e>, accesat la 1 mai 2023.

consideră că „statele ar trebui să ofere recunoaștere juridică efectivă și nediscriminatorie cuplurilor de același sex, sub formă de căsătorii între persoane de același sex, uniuni civile sau parteneriate înregistrate”. Ea afirmă că „absența recunoașterii pentru cuplurile de același sex constituie discriminare pe baza orientării sexuale”.

Legat de interesul politic „Educație sexuală și despre minorități sexuale”, Societatea pentru Educație Contraceptivă și Sexuală (SECS) a comandat realizarea unui studiu³¹ despre această temă la nivel național în perioada februarie-martie 2022. Studiul a fost publicat în iulie 2022 și poate fi accesat pe pagina de internet a SECS. Descoperirile acestui raport arată că „peste trei pătrimi dintre români (77%) sunt de acord ca educația sanitară și sexuală să fie predată în școli, adecvat fiecărei vârste și ca materie de sine stătătoare, în condițiile în care familia este valoarea principală pe care o împărtășesc”. Studiul a analizat și care sunt valorile cele mai importante după care se ghidează în viață românii chestionați. Concluzia a fost că între educația sexuală și valoarea familiei nu există incompatibilitate. Este de notat un rezultat al studiului: „peste 60% dintre respondenți consideră că oferirea de informații despre identitatea de gen și orientare sexuală [n.a. - prin educație sexuală] ar avea un impact pozitiv”.

Studiul citat mai sus demonstrează că educația sexuală, ca interes politic al persoanelor LGBT+ chestionate în cercetarea mea, constituie un deziderat la nivelul general al societății românești.

În ceea ce privește interesul politic privind siguranța personală indicat ca fiind în top interese ale respondenților este de notat „Rezoluția Parlamentului European din 20 octombrie 2022 referitoare la creșterea numărului de infracțiuni motivate de ură împotriva persoanelor LGBTIQ+ în întreaga Europă, având în vedere recentele crime homofobe din Slovacia”³². Această rezoluție a venit ca urmare a unui atac armat soldat cu morți și răniți din comunitatea LGBT+ din Slovacia:

A. [...] miercuri, 12 octombrie 2022, în centrul orașului Bratislava, Slovacia, o persoană radicalizată de extremă dreaptă, înarmată, inspirată de teroriștii care susțin supremația rasei albe, a ucis cu brutalitate doi tineri, pe Matúš Horváth și Juraj Vankulič, și a rănit încă o persoană; [...] atacul armat a avut loc în fața bine-cunoscutului bar gay Tepláreň, unul dintre puținele locuri LGBTIQ+ din oraș; [...] a fost un atac armat deliberat și planificat, care a vizat în mod explicit comunitatea LGBTIQ+ și [...] autorul fetei avea intenția de a ucide și alți oameni, inclusiv înalți funcționari; [...] poliția slovacă a clasificat actul drept atac terorist, iar anchetele sunt încă în curs; [...] dacă ar fi confirmat ca atac terorist, acesta ar fi primul atac de acest fel împotriva comunității LGBTIQ+ din UE. (*Parlamentul European, 2022, P9_TA(2022)0372*)

Parlamentul European a condamnat atacul în termeni duri și a atras atenția asupra fenomenului infracțiunilor și crimelor motivate de ură împotriva comunității LGBT+ din Europa, și de discriminare, la care sunt supuși membrii acestei comunități.

31 Link studiu: https://secs.ro/wp/wp-content/uploads/2022/07/Prezentare-raport-Cult-Research-SECS_conferinta-12-iulie.pdf, link comunicat de presă: https://secs.ro/wp/wp-content/uploads/2022/07/Comunicat-de-presa%CC%86_sondaj_educatie-sexuala_12-iulie.doc, accesate la 1 mai 2023.

32 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0372_RO.html, accesat la 1 mai 2023.

9. Concluzii

Cercetarea calitativă prin interviuri semistructurate față în față, realizată cu 22 de persoane LGBT+, mi-a permis să descopăr experiențe de viață relevante acestei comunități, gradul de cunoaștere și implicare al respondenților în societatea civilă pro-LGBT+, interese politice ale comunității, interesele politice ale respondenților, dar și un clasament al acestora.

Am alocat spațiu în prezentarea datelor și experiențelor de viață ale respondenților privitoare la situațiile negative și pozitive cu care se confruntă comunitatea LGBT+ din România. Persoanele intervievate tind să aibă un grad mare de cunoaștere al societății civile pro-LGBT+ din România, fiecare dintre acestea cunoscând cel puțin o asociație, organizație sau grup informal. Interacțiunea lor cu societatea civilă se desfășoară adesea prin *social media* și participare la evenimentele publice, dar și prin dialog direct, donații sau implicare prin voluntariat ori ca membri ai asociațiilor, organizațiilor și grupurilor informale pro-LGBT+ din România.

Pe baza răspunsurilor din interviuri am identificat *12 interese politice distincte ale comunității LGBT+ din România*. Dintre acestea cel mai menționat a fost interesul „Recunoaștere legală pentru relațiile LGBT+”, urmat de „Combaterea discriminării persoanelor LGBT+” și apoi de „Educarea publicului larg despre comunitatea LGBT+”.

La nivel de persoană, am identificat *19 interese politice distincte ale respondenților*. Dintre acestea, cel mai menționat a fost „Educarea publicului larg despre comunitatea LGBT+”, al doilea a fost „Recunoaștere legală pentru relațiile LGBT+”, iar pe locul trei interesul politic „Combaterea discriminării persoanelor LGBT+”, la egalitate cu „Reprezentare politică LGBT+”.

Am realizat un clasament al intereselor politice ale persoanelor LGBT+ din România sub forma unui agregat al clasamentului realizat de fiecare respondent pe baza a celor mai importante trei interese politice ale sale. În acest clasament au intrat 41 de interese politice distincte. Pe primele locuri s-au situat *recunoaștere legală pentru relațiile LGBT+* (primul loc), *educația sexuală* și *siguranța personală*. Rapoartele, intervenția unui comisar pe drepturile omului și cercetările pe care le-am menționat în secțiunea „Context european și românesc pentru relevanța datelor din cercetare” arată că interesele politice indicate de respondenți ca fiind importante pentru aceștia sunt idei discutate pe scară largă la nivel național sau european. Acest lucru poate însemna fie că respondenții au preluat (conștient sau nu) temele de discuție de la nivel public, fie că propriile preocupări și interese informează agendele politice și activitatea societății civile. Menționez și o a treia posibilitate: aceea că interesele politice ale persoanelor LGBT+ și cele promovate de societatea civilă pro-LGBT+ se potențează reciproc. Cercetarea mea nu testează aceste ipoteze, m-am concentrat în colectarea datelor pe descoperirea intereselor politice și nu pe sursa sau felul în care respondenții și-au format aceste interese.